

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Directorivm Ecclesiasticae Disciplinae, Coloniensi
praesertim Ecclesiae accommodatum**

Frangipani, Ottavio Mirto

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 F 2269

De Diuinis officijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62032)

aut ordinatione Ecclesiæ obligati sunt; aut si certi ab Ecclesia destinati ad hæc non sint (quod tamen vt inepti & dissoluti, cum Ecclesiæ ministris consortium nullum habeant, factum vbiq; velimus) non alios asciscant, quàm qui singulari quadam modestia præditi, religiosè ac piè in domo Dei conuersari nouerunt.

Statut. VII
belmi cap 31.
pag. 182. d.

61. Si quæ præterea ex Ecclesiarum quibus seruiunt cõsuetudine vel præscriptione eis facienda incübant, eadem perinde ac si hîc recensita essent, omni cum diligentia præstent, ac Ecclesiarum suarum Rectoribus, humiliter ac obedienter in omnibus parent.

62. Iisdem in omni munere regiminis eorum, pro suo modulo adiumento sint; & quæcunque eis suggerenda aut indicanda cognouerint; eadem ne quid latere eos possit, iisdem suggerant, atque vt officium suum præstare possint, reuelent.

63. Si autem ex his quæ Custodibus obseruanda digessimus, quædã in Cathedralibus Ecclesijs à Thesaurarijs, Magistris fabricæ, Virgiferis: & in Abbatijs, Cœnobijs, aut Monasterijs, à Procuratoribus, Janitoribus, alijsq; Canonis, Clericis aut Ecclesiarum ministris curanda sint, & quæcunque alia eis incumbentia officia Decani, Abbates, alijsq; Ecclesiarum Prælati ac Religiosorum Præfecti ab ipsis præstari curent, & decorem domus Dei, ad eiusdem honorem & gloriam, omnibus modis tueantur, ac promoueant.

DE DIVINIS OFFICIIS.

1. Si in quibuslibet Ecclesiasticæ reformationis capitibus sollicitè, magnaq; animi contentione laborandum est, vt nihil inordinatum remaneat, nihil integritatis suæ splendori non restitutum: multum magis contendendum est, & feruenti zelo curandum, vt diuinis officijs, sa.

eijs, sacrosancta reddatur maiestas, omniaque in his vi-
uam atq; perfectam in Deum fidem, spem & charitatem
redoleant. Nam diu stare Christiana religio non pote-
rit, vbi fides, spes ac charitas, in diuino cultu non existit.
Itaq; pro legationis nostræ munere, ac flagranti in De-
um charitate, atq; in diuinum cultum studio, hæc infra
scripta ad diuini cultus celebritatem seruanda decerni-
mus, omnibusque ac singulis Ecclesiarum quarumlibet
Prælati seu Rectoribus, cuiuscunq; ordinis, conditio-
nis, aut sexus fuerint, quatenus quosq; tangere possunt,
sollicito, vigilanti, magnoque animo in vsum ducenda
præscribimus.

DE HIS QUAE FACIUNT AD DILIGENTIAM, assiduitatem, numerum & frequentiam ministrorum laudem Dei in diuino officio celebrantium.

2. Quaecunq; de Canonicorum, Vicariorum, aliorumque Clericorum residentia, & de distributionibus quotidianis, à nobis sancita sunt, tanquam firmi ac necessarij disciplinæ Ecclesiasticæ, in his quæ cultus diuini sunt nerui, quauis collusione ac negligentia exclusa, tam in Collegijs nobilium, atq; illustrium Virginum, quàm Virorum, religiosè ac inuiolabiliter ab omnibus obseruetur: vt qui amore ac charitate, rerumq; æternarum consideratione, ea quæ officij ac muneris sui sunt, aut non faciunt, aut non rectè faciunt, rerum temporalium damno castigati, peccatū suum cognoscant, & timore pœnæ eruditi, spiritum dilectionis ac feruoris diuini concipiant.

3. Quicūq; verò in Monasterijs, vbi pro quotidianis distributionibus, quotidiana corporis refectio habetur, à diuino officio sese absētauerit, vel in ijs irreligiosè aut negligēter se habuerit: corporis castigatiōe, p̄ modo culpæ

Vide infra tit. de Residentia. Concil. prouinc. sub 2. dolo. 3. Medio tertio. cap. Idem statuimus. pag. 436. a. b. Cōc. prouinc. sub Herm. 3. parte 3. cap. 10. & 12. Vide quid hac de re ab Ecclesiarum Prælati desideret Fredericus, cap. 40. statutorum suorum iuxta pa. 213. a. b. 6.

iuxta Ordinis ac Regulę constitutionem, ad suam emendationem & profectum, aliorumque exemplum & ædificationem puniatur.

4. In Collegia nobilium ac illustrium Virginum, quę personarum defectu laborant, eò quod nullę eximio illo nobilitatis gradu illustres (quem Collegiorum statuta aut consuetudines requirunt) in huiusmodi Collegia recipi petant: censemus potius inferioris conditionis honestas, ac aliàs qualificatas personas recipiendas esse; quàm vt vniuersi Ecclesiarum census, qui ad diuini officij maiestatem, multarum personarum sustentationi suffiunt, à paucissimis teneatur; non sine manifesta iniuria, ac diminutione diuini cultus, ac Collegiorum interitu & defraudatione pię voluntatis illorum, qui ad augmentum diuini cultus, bona huiusmodi in vita & morte sua donauerunt. Cui malo nisi antè proximam futuram Synodum occurrerint Collegiorum talium Præfectæ, volumus vt ei Synodus oportunum remedium adferat, implorata etiam ad hoc Romani Pontificis, si opus est, autoritate.

5. Idem de quibuscunque virorum aut mulierum Monasterijs decernimus, in quibus ob desideratam nobilitatis, aut similis præminentię conditionem, requisitus ac necessarius personarum numerus deficit. Dona enim externa nobilitatis, & similia, vt non satis sunt, vt aliquę in numerum ministrorum Dei & Ecclesię cooptrari faciant, si desint alia, quę ad verum animi ac Christiani hominis ornatum faciunt: ita cum alia suppetunt, illa tantum facienda non sunt, vt si desint, Ecclesia potius idoneis, ac necessarijs ministris destituatur, quàm assumantur illi, qui omnibus animi ac corporis dotibus pollēt, excepta duntaxat nobilitatis, aut similis cõditionis, hominum iudicio, excellentia.

6. Quicunque Præbendas, Vicarias, officia, aut quælibet alia beneficia obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus

quibus onera varia sunt annexa, videlicet, vt alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolam dicant, seu cantent, quo cunque ij priuilegio, exemptione, prærogatiua, generis nobilitate sint insigniti aut præditi; teneantur iusto impedimento cessante, intra sex quidem proximos menses Diaconatus, & intra annum Sacerdotij Ordinem suscipere, alioqui poenas incurrant, iuxta Constitutionem D. Friderici, quæ habetur capite 38. statutorum eius, cuius initium est. *Item cum non solum* poenis alijs, quæ contra tales promoueri ad Ordines recusantes, in statutis Ecclesiæ Colonienfis, vel in iure cõmuni statuuntur, nihilominus in suo robore permansuris: cogantque * eos Ecclesiarum Prælati seu Præfecti, vel Rectores, quocunque nomine vocentur, diebus statutis, dictos Ordines ac officia per seipfos, & non per substitutos (quod in quibusdam Collegijs secundarijs ferè faciunt) exercere, ac cætera omnia officia quæ debent in cultu diuino præstare, sub iisdem ac grauioribus poenis, arbitrio eorum imponendis. Nec alijs in posterum fiat prouisio, nisi ijs, qui iam ætatem, & cæteras habilitates habere dignoscuntur: aliter autem facta, irrita sit prouisio.

7. Facultates autem de non promouendo, prout in Synodo Diocesana Anno 1551. sub Adolpho 3. feria 2. post Dominicam *Inuocauit habita*, ex Decretis Concilij Tridentini sancitum est; præterquam in casibus à iure expressis concessæ, ad annum tantum suffragentur.

Pag. 522. c. Concil. Trident. sess. 7. cap. 12. De reform. cap. Licet Canon et cap. Cum ex eo, de elect. in 6

8. Vt præterea de sufficienti ministrorum numero, qui satis esse possit diuinis officijs, certius prospiciatur: ne si nimis pauci fuerint Sacerdotes aut Diaconi, alij præ alijs contra fraternitatis charitatem nimis grauentur; & aliquando per aduersam quorundam valetudinem, aliosq; casus humanos, debitum diuino cultui ministerium detrahatur: Statuimus & ordinamus, vt in Cathedra libus Ecclesijs, dimidia saltẽ Canonorum pars presby-

Cap. 10. Concil. prouinc. sub Comrado Archiepisco- po pag. 13. c. d

Statut. Frederic cap. 38. pag. 212. a. vi. de etiam ca. 8. Statut.

V. V. Wilhel. pa. 159. c. d. & 160. a. b. ca. 13. Concil. prou. Anno 1510. sub Henrico habiti pag. 81. b. & cap.

Vt ij de etate & qualitate in Clemēt. lib. 1. cap. 2. tit. 6. * Stat. Frederic. ca. 40. pag. 213. a. b. c.

teri sint, cæteri verò partim Diaconi, partim Subdiaconi: in alijs autem Collegiatis Ecclesijs tertia minimum pars presbyteri sint, aliæ verò duæ partes ex æquo partim Diaconi, partim Subdiaconi; qui ex ordine sibi inuicem per singulas septimanas in ministerium succedant, ac vicissim alij noui aliorum defungentium munera exequantur: ita tamen vt sicubi laudabilior consuetudo habet, vt plures vel omnes sint presbyteri, eadem omnino obseruetur. Ad quæ vt quisq; fiat propensior, Sacerdotes Diaconis, & Diaconi Subdiaconis, honoratiorem in Ecclesia, Capitulis, Supplicationibus, alijsq; Ecclesiasticis conuentibus, post hac locum obtineant, seruato nihilominus inter eos, qui eiusdē sacri sunt Ordinis, ordine ingressus ad Ecclesiam, vt illi inter Sacerdotes Diaconos & Subdiaconos præcedant, qui prius Ecclesiæ, cui seruiunt, fuerūt ascripti, non obstantibus priuilegijs, indultis, statutis, consuetudinibus, & alijs contrarijs quibuscunque.

Cap. Consultuit dist. 71.
Cap. Statuimus De Majorit. & obediunt.

Pag. 211.

9. Porrò in metropolitana Coloniensi Ecclesia, seruari iubemus Constitutionē Capituli 37. statutorum D. Frederici, quam ad verbum hisce Decretis nostris censuimus inferendam, vt sequitur.

CAPVT XXXVII. STATVTORVM D. FREDERICI.

Quia in Ecclesia nostra Coloniensi, sicut in visitatione prædicta inuenimus, dudum fuit & adhuc est euidentis Diaconorum defectus, præsertim ex eo, quod Canonici, qui de consuetudine ipsius Ecclesiæ deberent esse Diaconi, & eidem in Diaconatus ordine deseruire, (quamuis per Decanum eiusdem Ecclesiæ sæpius moniti) distulerunt, & differunt, etiam absq; causa rationabili, ad huiusmodi Ordinem se facere promoueri, propter quod Ecclesia ipsa in Missarū celebrationibus, ac Capitularis disciplina debitis obseruationibus, alijsq; Spiritualibus, & temporalibus, graua sustinuit & sustinet detrimenta. Nos volētes super hoc de oportuno providere remedio, requirimus & monemus sub pena suspensionis.

suspensionis ab Officio & Beneficio, vniuersos & singulos Canonicos Ecclesia nostra prædicta, qui iuxta præfatam consuetudinẽ deberẽt ad dictũ Ordinẽ esse promoti & nõ sũt, vt intra quatuor menses post publicationem presentium continuẽ & immediatẽ sequentes, ad eundem Ordinẽ cessante impedimento legitimo, se faciant promoueri. Alioqui monitioni nostra huiusmodi nõ parẽtes, à perceptione omniũ fructũ, redditũ, et prouentũ Præbendarũ, quæ in dicta Ecclesia obtinẽt, sint ipso facto suspensi.

Inhibentes districtẽ & sub excommunicationis pœna, quã in his scriptis ferimus, vniuersis & singulis, ad quos fructũ, redditũ, & prouentuum huiusmodi ministratio, seu quæuis distributio pertinet, ne talibus sic suspensis, quidquam de huiusmodi fructibus, redditibus & prouentibus, aut etiam quotidianis distributionibus, per se vel per alium, seu alio quouis colore quæsito, distribuant, vel ministrent.

Si qui verò Canonici legitimam habuerint excusationem, propter quam à susceptione memorati Ordinis, velint & debeant merito supportari, illam coram nobis aut Officiali Curia nostra Colonienfis intra prædictos quatuor menses proponere & probare debebunt.

Et ne diutius præfata Ecclesia nostra Diaconorum patiatur defectum, volumus & ordinamus, quod si dicti Canonici sic (vt præfertur) moniti, non fuerint intra quatuor menses præfatos, ad Ordinẽ ante dictum promoti, quod ex tunc quatuor inferiores Canonici proximiores in gradu, ad hoc habiles & idonei, seu tot, quod ad minus quinq; vel sex Diaconi ad ministrandum ac seruiendum in memorato ordine sufficientes & idonei, sint in ipsa Ecclesia continuẽ residentes, possint & valeant ad præfatũ Ordinẽ ascendere, & ad illum se facere promoueri, ac in eodẽ liberẽ ac licitẽ ministrare.

Quibus etiam sub pœna suspensionis ante dicta præcipimus & mandamus, vt ad Ordinẽ ipsum, cum ad hoc per dicta Ecclesia Decanum fuerint moniti & requisiti, procedere non recusent.

Vt autem ad hoc facilius inclinentur, statuimus & ordinamus, quod tales post eorum promotionẽ, nec non alij idonei, si qui

In maiori Ecclesia, ad minimum 6. Diaconi continuẽ residere & ministrare debeant.

inse-

inferioris gradus eiusdem Ecclesie Canonici, iam ad Ordinem illum existunt promoti, gaudeant & potiuntur in Capitulo extra omnibus honoribus, emolumentis, & prerogatiuis, quibus ipsius Ecclesie Canonici Diaconi, gaudere haecenus consueverunt, & solent. Ordinatione quoque praescripta deinceps perpetua, quando & quoties in ipsa Ecclesia opus fuerit, volumus obseruari. Non obstantibus quibuscumque eiusdem Ecclesie contrariis consuetudinibus, ordinationibus, & statutis, quibus in hac parte, oburgentem ipsius Ecclesie necessitatem, & evidentem utilitatem duximus derogandum.

10. Qui ab Epistolae lectione exinde totius Missae & à primo psalmo singulis horis Canonicis integris, ac minime interpolatim (nisi forsitan necessitate auocante, petitaque ac obtenta licentia) non interfuerit, illius horae aut officij stipendio in totum careat.

Concil. prouinc. sub Herman. §. parte 3. cap. 10. Adalp. 3. in Concil. prouinc. in censuris & Decretis cap. Non minori pag. 452. d. & in his quae in Cathedral. & Collegiat. Ecclesijs inquirenda sunt §. 42. pag. 480. c. d. Statut. VVilhelm. cap. 1. §. 14. pag. 151. a. b.

DE ACCESSU IN TEMPLUM DEI & egressu.

Adalp. 3. in his quae in Cathedral. & Collegiat. Ecclesijs inquirenda sunt §. 39. pag. 480. c. Caput 72. Stat. Freder. p. 228 c. 229. d.

11. Cum adierit hora diuini officij, quisque habitacionis suae domum tempore egrediatur, & cum omni gravitate ac alacritate primus in excubijs Domini inueniri studeat, non vanum nec inane reputans, aut in die retributionis aeternae negligendum, si alios semper praeuire studuerit, ac prior Dominum salutare: & contra plus damnationis quam laudis habere, adeoque tepidi, fastidiosi, negligentis, ociosi que animi indicium esse, ad vltimum campanae motum expectare, & auari, irreligiosi que hominis praeseferre notam, desinente campanarum sono ad Ecclesiam certatim accurrere, & instar venatorij canis hiantem ore spiritum trahere.

12. Vestitus omnium Clericorum, procedentium ad templum Dei talis sit, qualem eum debere semper esse, titulo

tulo de Canonicis præcepimus: ac nullus nisi tunica talari decenter indutus templū Dei ingrediatur. Abusum autem illum quorundam, qui breui pallio vestiti ad templum accedunt, & togam talarem, qua chorum ingrediuntur, in cista aut armario alicubi in angulo templi repositam habent, vbi tandem, finito diuino officio reponunt, deponentes, vt apparet, vnā cum veste Clericali, omnem Ecclesiastici hominis dignitatem; poena à nobis ibidem constituta sublatam volumus, eamq; quotiescunque id fecerint illos incurrisse declaramus.

13. Si quis habitu quidem Clericali indutus, sed sine superpelliceo, almutio, caputio, aut alio Clericali habitu, pro ratione temporis & diuini officij conueniente, chorum ingressus fuerit, aut supplicationibus vel processionibus se immiscuerit; cum ex sententia capituli 48. statutorum D. Friderici, & Concilij Prouincialis sub Adolpho 3. habiti, distributionis accipiendæ iure se priuasse decernimus, nihilq; ex ea commodi eum accipere iubemus.

14. Vbi ad templum peruenerint, in eius ostio, vel atrio ne hæreant aut fabulantes, aut tanquam curiosi trās-euntium vel intrantium obseruatores; neque vt illiberalli ingenio pueri, qui inuiti & gementes scholam horrent intrare: sed (vbicunq; id moris fuit) vel in sacristia, vel in porticu seu ambitu Ecclesiæ, loco consueto confideant, ac dum alios expectant, deuotè psalmos pœnitentiales, aut paruum Deiparæ Virginis officium, vel aliud (si certi nihil in Ecclesiæ statutis ac veteri laudabiliq; cōsuetudine præscriptum sit) pro deuotione sua intentè ruminent, quo sese ad ea quæ facienda incumbunt præparent atq; disponant.

15. Cùm tempus aderit procedendi in chorum, bini ex ordine summa cum grauitate ac reuerentia sine vlllo strepitu procedant, non hac atq; illac inuerecundè respicientes, quasi qui à facie Domini foras proiecti sunt, &

Aaa

in ijs,

Stat. VVilhelm. cap. 1. §. 10. pa. 150.

Supra tit de Canonicis artic cuius initium est. Qui in aliquo horum pag. 217.

Stat. Freder. ca. 48 p 217. a. Conc. prou. sub Adolp 3. in Censur ca. Non mino rip. 452 c. d. Vide etiam cap 10. stat. VVilhelm p. 161. d. 162. ¶

*Dist. 23. cap.
His igitur
cap. Decet.
De Immu-
nit. in 6.*

in ijs, quæ ad se nihil pertinent, considerandis curiosi, seu quolibet alio nomine reprehensibiles; sed tanquam ante faciem Domini sui constituti, illumque præ oculis habentes, cuius misericordiam, pro sua totiusque populi, ac Ecclesiæ Catholicæ propiciatione, salute, atque incolumitate, supplices sunt deprecaturi.

16. Si in choro seruetur sanctissimum diuinæ Eucharistiæ Sacramentum, vel si illud transire cogantur; fide non ficta, demisso capite, flexoque utroque in terram genu, ipsum colant, totoque corpore ac corde adorent. Si autem in choro illud non seruetur, venerentur nihilominus locum ubi steterunt pedes Domini; & antè Sacrosanctum altare, in quo pro delictis ac peccatis eorū totiusque populi, salutaris corporis ac sanguinis Christi hostia iugiter immolatur, dimisso capite profundè sese inclinent, & externa corporis adoratione admoniti, Deū in spiritu humilitatis honorent. Idemque obseruent chorum exeuntes.

*Statut. Vvil
helm ca. 1. f.
11. pa. 150. d.
151. a.*

17. Vbi hæc conueniendi in vnum consuetudo non fuit, neque (quod tamen vehementer optamus) introduci poterit, quisque ubi templum fuerit ingressus, corpore, & mente ante Tabernaculum corporis Dominici in genua prouolutus, per virtutem ac mysterium illius Sacramenti sese Deo, breui ac ardenti oratione commendet, atque in illum, tanquam vnicum totius diuini cultus principium, medium atque finem, omnem intentionem atque attentionem animi cōfigat. Inde mox, cum silentio in chorum, eo, quo dictum est, modo, ad locum suum sese conferat. Et si ibidem Decanum aut Superiorem suum adesse inuenerit, eum secundum Deum reuerenti, ac humili capitis inclinatione veneretur, in testimonium omnimodæ obedientiæ, & in professionem casti timoris.

18. Finito diuino officio, eadem per omnia seruetur à singulis forma, in egressu templi, quæ ingredientibus præ-

præscripta est, Deoq; cum agnitione humilitatis & gratiarum actione, ad locum ubi viuificum Christi corpus reconditur, adorationis & salutationis debitus honor deferatur.

DE CONVERSATIONE ET MODO SE
habendi in domo Dei, diuinisq; officijs.

19. Si vsquam, & si vnquam vultu, moribus, affectu, totiusq; exterioris & interioris hominis compositione, declaranda in Deum pietas atque religio est; ea in templo, in choro, in ipsis diuinis officijs, pietatis ac religionis Christianæ, primis facillimisq; actibus, & exercitijs, declaranda est. Parum enim in Deum pius, ac religiosus esse conuincitur, qui hîc irreligiosus inuenitur. De his itaque quæ in choro, in templo, in aula sancta Dei, diuinisque officijs cuitanda & obseruanda sunt, nunc sermo erit.

DE EVITANDIS IN CHORO ET
Aula Sancta Dei.

20. In choro nemo priuatim sibi officium dicat, & vocem choro subtrahat; nemo libros, litteras, aliasque scripturas legat; nemo vt alterius errorem corrigat, murmurando, ridendo, contentiosè clamando, facièdo strepitum, vel alio modo publicum officiũ perturbet; vnus non loquatur cum alio; non hac atq; illac, vano animo curiosoq; oculo respiciat; multo minus huc atque illuc per templum vagetur, aut confabulandi gratia in Sacristiam, aut sacrarium, vel alium angulũ secedat; sed nec locum quidem mutet, nec è choro egrediatur nisi peractis ex toto diuinis officijs. Si quis vrgente aliqua necessitate chorum egredi cogatur; Decano aut Superiori suo, eiusue Vicario reuerenti capitis nutu, necessitatis & egressus sui causã significet. Nemo tamẽdũ canitur S. Euangeliũ

Statut. Vilhelm. c. 1 f.

14 & 19 pa. 151 a b. c.

Stat. Sifrid. c. 45 pag 215.

d 216. a. b.

Conc. prouir. sub Herm 5.

parte 2. ca 8.

part 3 c. 5 6.

7 Adol 3. in

inquisit. que

in Cathed et

Collegiat. Ec

clesi facienda

sunt § 41 42

43 pa 480. f.

§. 46 p 481.

a §. 658 ibi

c. d. 5. 73 pa.

482 d. cap.

Aaa 2

chorum

chorum aut intret aut exeat. Si quisquam contra hæc facere præsumpserit, vel quouis alio modo aliquid honoris, maiestati ac decori cultus Dei detraxerit, seu negliger aliquid sui officij omiserit: poenis à *VVilhelmo, Theodorico, Hermanno Quinto, Adolpho 3. Colonienfis Ecclesiæ Episcopis, in Concilijs Prouincialibus alijsque statutis, & à nobis in hisce Decretis, titulo de Residentia, vbi de Signatore agitur, cõstitutis puniatur. Qualege vt in Concilio Prouinciali sub Hermanno Quinto parte 3. cap. 6. constitutum est, nullus excipiat, siue clarris prognatus sit natalibus, siue plebei. Quin potius qui genere præstant, meminerint se Canonicos esse, & conuersari non in aulis mundi huius, sed in scholis virtutum atque Ecclesiasticæ disciplinæ, in atrijs ac portacæli, in domo orationis ac aula sancta Dei.

21. † Tempore diuini officij, nulli admittantur in chororum laici. Et ne vnquam illi aliquod altare propius accedant, quàm decet, & irreuenter ijs hæreant aut incumbant, ne item canes pallia altarium permingendo foedent, & corrumpant; ad tuendam sacrorum altarium maiestatem & dignitatem, singula cancellis ferreis, æneis, aut ligneis, sepiantur: qui semper clausi teneantur, vt nulli vnquam ad altare pateat accessus, præterquam Sacerdoti, cùm officium offeret, eiusque ministris.

22. Vt quæ de cauendis in domo Dei ambulationibus, in tractatu de Pastoribus §. 108. præscripta sunt, religiosè à laicis omnibus obseruentur: Decanorum omniumque Prælatorum erit, vt eadem in primis à Sacerdotibus, Canonicis, alijsq; Clericis sibi subiectis, perfectissimè obseruentur.

23. Eos, qui ex alijs Collegijs curiositate magis rerum nouarum quàm deuotionis causa, ad Metropolitanam Ecclesiam conueniunt, ac inibi præter omne decorum, sursum ac deorsum inambulant; Metropolitanæ Ecclesiæ De-

*De immu-
Eccles. in 6.
Statut. Vvil-
helm cap. 15.
11. pag. 150. d.
151. a.
*Ibidem cap.
10. pag. 161. d.
162. a. Conc.
prouinc. sub
Theodoro
Anno 1423.
habit. cap. 6.
pag. 234. a.
Concil. prou.
sub Herm. 5.
Conci. prou.
sub Adolp. 3.
Medio tex-
tio cap. vlt.
pag. 438. a. in
fratit. de Re-
sidentia, art.
Cuius initiū
est. Si quæ
autem erra-
ta Conc. pro
sub Herm.
5. parte 3. cap.
6.
† Syno. Tyro-
nica 2. tempo-
re Pelagij.
Pape cap. 3.*

ſic Decanus, tanquam Archipreſbyter Ciuitatis, & cui pre-
terea hæc cura in Concilio Prouinciali ſub Hermanno
quinto ſpecialiter commiſſa eſt, ſuſpenſione, aliaue ma-
iori pœna Canonica pro ratione culpæ coerceat.

*Antidagma Canoniorum Metropolitana Eccleſie Coloniensis aduerſus librum quendam
ſtatibus eiusdem Eccleſie Bonnæ oblatum, titulo de reformatione & reſtitutione Collegio-
rum pag. 10. Concil. prouinc. ſub Hermanno 5 parte 3 cap. 7.*

24. Ad ſubmouendas verò irreligioſas & prophanas
laicorum deambulationes, quæ quibusdam in locis nõ
tantum ab irreligioſis Catholicis, ſed & à perfidis hære-
ticis in contemptum Dei, magno cum ſcandalo, ac pio- *Conc. prouinc.
ſub Herm 5.
parte 3. cap.
25.*
rum omnium offenſione, in domo Dei fieri viſæ ſunt:
quisque Prælatuſ ac Eccleſiæ Rector, ſi aliter huic impie-
tati occurrere non poſſit, cum ſæculari magiſtratu agat,
vt ad tollendum de Eccleſia ſua hoc malum, officium
ſuum faciat, ac maiorum ſuorum zelum, magna vigilã-
tia, ſollicitudine, & deuotione æmuletur.

25. Tribunalia (etiam quæ iurisdictionis Eccleſiaſti- *Ibidem cap.
24. cap. De-
cet. iii. De
immunit.
Eccleſ. in 6.
Conc. Magno
ſinenſ. ſub
Carolo. c. 40.*
cæ ſunt) & quæcunq; diuinum officium perturbare poſ-
ſunt, aut decori ac ſanctitati domus Dei aliquid aufer-
re; in templis non ferantur. Quæ autem ad cultum & ce-
lebritatem diuini cultus faciunt, quæque ad munditiam,
ornatum atq; ſplendorem ſacri loci, ſacræq; ſupelleſti-
lis, titulo de Cuſtodibus, à nobis decreta ſunt; ab omni-
bus in actum & uſum ducantur.

DE ANGELICO CANTANDI OFFICIO;

& his quæ in diuinis officijs ſunt obſeruanda.

26. Angelicum cantandi officium, non pigri, nõ ſom- *Hier. 48. cõ-
cil. prou. ſub
Herm 5. par.
3 cap. 5. D.
Bernard. ſer.
mo. 8. et 47.
in Cantic. cir-
ca finem. A-
dolp. 3. in hie;*
nolenti, non oſcitantæ neq; parcetes vocibus, ſed alaeri
ter perficiant: & quo maiore funguntur honore, quo ue-
nilitatis genere ſecundum carnem fuerint clariores;
eò clarioſiori voce & affectu omnes pariter, ſenes cum iu-
nioribus, ſine vlla reprehenſibili verecũdia aut rubore,
in pſalmis, hymnis, & canticis laudẽt nomen Domini.

que in Cathedral et Colleg. Eccl. inquirenda ſunt § 41. pag. 480. 6e.

27. In Collegiatis Eccleſijs non incipiatur diuinum

officium, nisi nouem ad minimum adfuerint, qui cātus periti sunt. In parochialibus autem Ecclesijs, siue ruri illæ fuerint, siue in ciuitatibus, minimum quatuor adfint, artem aut vsum cantandi firmiter tenentes: alioquin al- tē legendo summa cum reuerentia, ac grauitate diuinus cultus inchoetur & perficiatur, potius quàm vt imperi- tus cantus, & inconditus clamor Deum inhonoret, ac populum infirmum, quem ædificare debuerat, scandali- zet, eum quē orantem perturbet.

D. Bernard.
locis citatis

Cōc. prouinc.

sub Herm. 5.

parte 3. ca. 5.

Adol. 3. in his

que in Cath.

Collegiat.

Eccles. in qui

renda sunt.

§. 39. p. 480.

6. §. 57. & 59

p. 481 d. stat.

Sifrid. c. 1. pa.

36 a. b. statui

Frider. c. 72.

p. 229. c. Do

lētēs de cele

bratione Mis

sarum, & ca

1. eodem. tit.

in Clem.

* Celestinus

Papa epist.

1. c. 11. Conc.

prouinc. sub

Herm. 5. par

te 2. ca. 4. &

6. parte 3. ca.

10. 13. D. Ber

nard. ser

mo de verbis

Ecclesiast. 15.

Psalm. 49.

Chrysof. lib.

6. de Sacer-

dotia.

28. Singuli versus, singula verba, singuleq; syllabæ, ad gloriã, honorẽ, & cultum Dei, ad cantantium & audientium ædificationem, studiosè, reuerenter, distinctè, clarè ac intelligibiliter, deuotè que pronuncientur, vt canentium & audientium mens, sensum verborum percipiat, priusquam verba ipsa transmittantur: minimè verò syllabæ syllabis, verba verbis, versus versibus inuoluantur. Præterquam enim quod præceptis & inordinatus cantus cultui Dei plus detrahat quàm adijciat; populum magis scandalizet, quàm ad deuotionem & pietatem excitet; magnam quoque animi impotentiam; atque imperfectionem cantorum arguit: e- olq; potius effreni quodam animi impetu rapi, quàm rectæ rationis im- perio duci conuincit. Quod cum in omni actione dedecori coniunctum sit; tum in decantatione laudis Dei, & celebrandis Dominicæ passionis mysterijs; in quibus longanimitatis, grauitatis, patientiæ, fortitudinis, sapientiæ, adeoq; cuiusque omnino virtutis spiritum maximè clarescere ac vigere oportebat, ac cantores seu ministros crucifixi Domini, cum Christo crucifixos esse; deformitatis ac dedecoris plenissimum est: cuius- que prauitatis authores ac adiutores magis magisque deprauat, ac Deo contrarios facit.

29. * Sciant omnes qui diuinis mancipati sunt officijs, se ideo de altario ac Ecclesia viuere, & populi peccata comedere; vt officium Ecclesiasticū purè & strenuè per- agendo totius humani generis, apud diuinam clemen- tiam causam agant; totiusq; congeniscentis Ecclesiæ vota preces & laudes Deo offerant, eaque sua puritate, pietate ac merito faciant commendatiora.

30. Quare inuocandi, obsecrandi, postulandi, gratias a- gendi spiritu, innocentia quoq; iustitia, simplicitate, fi- de, spe, & charitate, ac omninò omnib. in rebus, quæ Deo ami-

illo

E. E. A.

amicū faciunt, tanto præstare ijs contendant, quorū causam agunt; quanto par est vt subditos præfectus, ac populum peccantē, is qui recōciliatoris, ac mediatoris partes gerit, excellat. Minimeq; satisfecisse se arbitrētur, si inani verborum sono, voluntaria distractione, aut non attendendi animo dent sine mente sonū; vt sint velut es sonans, aut cymbalū tinniens; sed eadē quæ dicunt intelligant; ac cor suum seq; ipsos totos in hoc quod verba sonant conformēt: vt ijs quæcunq; legunt aut cantant, cor respondeat in animo cantantis aut legentis internus pietatis affectus: & cantent in vocibus, cantent in cordibus, vocesq; eorum voces sint Christi, voces sint Spiritus sancti, non voce tantū tenus & ministerio, sed & affectu, desiderio, opere, totiusq; interioris & exterioris hominis similitudine ac conformitate.

31. Qui autem necdū perfectè intelligere possunt, quæ cantant aut legunt, ita ad verba attendant, vt eadē rectè & clarè pronuncient, & cōmata, cola, periodos, vt ab intelligentibus intelligi queant bene distinguāt, mentēq; suā omneq; desiderium, vel in Deū ipsum figant, eiusve vnigenitum Filiū, Dominū nostrum Iesum Christum Crucifixum, vel in rem quamcunq; aliā oratione Dominica compræhensam; quæ virtute omnia complectitur: quæcunq; in diuinis officijs peraguntur; siue illa ad laudem Dei, siue ad subuentionem miseræ nostræ referantur. Ideoque & in principio, & in fine, ac subinde in ipso quoq; decursu diuini officij repetitur, vt cantantiū atque legentiū mens, in hoc quod inter cantandum aut legendum spectādum est, innouetur. Aut sanè vel huc saltem ascendant, vt agere intendant, quod Catholica Christi, per vniuersum terrarum orbem agit Ecclesia, & susceptum cantandi aut legendi iugum, voluntariè portādo, fructum referant, si non mentis, saltem sanctæ cōmunionis, cum Sanctōrū choro, & si non semper loci capedine; certè etiā quādo cunq; priuatim diuinū officiū legunt, sancte

Cont. proa.
sub Herm. 5.
parte 2. ca. 8.
Esaie 29.
Statu. Conr.
c. 3. p. 10. c. d.
Adol. 2. in his
que in Cahe
dra & Col
leg. Ecclesijs
inquirenda
sunt §. 60. ps
481. 482.
a. & in for
mula inqū
rendi in mo
nasterijs san
ctimonialiū
§. 5. & 8. pa.
494. d. 495. a
Ephes. 6.
1. Pet. 4.

sanctæ vnionis foedere, communiter cantica Dei concrepando.

*Statut. Con
rad. cap. 3. pa.
10. c. d.*

32. Ad cantandas vel legendas lectiones in publico Ecclesiæ conuentu aut confessu, nulli admittantur pueri, nisi qui ea quæ ad rectam pronuntiationem & distinctionem requiruntur, optimè calleant.

33. In omni cantu, in omni lectione ac oratione viuat fides, qua se quisque diuinæ maiestati assistere, & cum Deo uiuo & uero agere credat. Ex hac fide nascatur uerecundia, qua ob diuinæ Maiestatis excellentiam, & multiplices offensiones proprias, perfunctum esse decet hominem peccatorem, impetrandi & obtinendi alicuius gratia Deum accedentem. Verecundiæ adsit humilitas, qua se in omni uirtute pusillum agnoscat, & de proprijs meritis nihil altum, aut præsumptuosum sapiens, diffidat. Humilitatis indiuiduus comes sit spes, qua cor cõtritum & humiliatum, licet non omni quantum decebat exornatum & instructum uirtute, non despiciendum se, nec aspernandum sentiat. Spei coniuncta sit fiducia, qua orantis animus in spe exauditionis confirmetur, nec se in vanum laborare, aut frustra in ministerio cultus Dei uersari confidat.

*Statut. VVil
helmi cap. 1. §
22. Conc pro
uinc. sub Her
manno 5. par
te 3. cap. 5.*

34. Omnis cantus ea moderatione inchoetur, ut cum suaui uocis modulatione, sine incondita uociferatione, boatu, uocisq; raucedine, aut defectu perfici queat: ut uerè cantus sit & non clamor, aut diuersarum uocum strepitus: Optimus enim ille cantus est, qui moderata ac alacri modulatione suauiissimus.

35. Cantica quæ usu & consuetudine cantorum memoriæ ita infixæ sunt, ut etiam à pueris teneantur, singulari studio, modestia ac distincta modulatione concinantur, ut effrenata consuetudinis uolèria, uerba colidens ac præcipitans, nullum in ijs locum habeat.

DE HAR.

DE HARMONIA VOCVM ET MORVM.

36. In sedendo, stando, genua flectendo, incipiendo, dimittendo, extollendo, finiendoque; vocem; omnes & singuli, vnum eundemque seruent tenorem, modum, & ordinem; vt externa illa harmonia, internæ deuotionis & charitatis vnitas iuuetur, illiusque vna perfecta, in omnibus nascatur similitudo. Nullus quidquam faciat, quod singularis præ alijs videri velle notari possit. Omnes tanquam vir vnus, anima vna, vox vna, pariter incipiant, pariter progrediantur, pariter subsistant, pariter finiant; vltimamque versiculi syllabam, nemo præ alijs aut protrahat, aut præcipitet; sed eadem mensura qua priores decantata sunt, eandem conformiter finiant.

37. Ad initium Hymni Angelici: *Gloria in excelsis Deo*: 2 Cor. 11. ad communes Ecclesiæ orationes stent omnes apertè ca-
Adolph. 3 in
his que in Ca
thedralibus
& Collegiat.
Ecclesijs in-
quirenda
sunt. § 44.
45 pa. 480. d.
* Ibidem.
De consecra
Dist. 1. cap. .
Apostolica
authorita-
te.

38. * Stent item supplices & inclinati à sacro Canone Missæ vsque ad Consecrationem: & ab oratione Dominica, vsque ad completam sacram Communionem. Stent autem erecti, ad sacra Dei Euangelia; ad initia Horarum; ad Cantica noui testamenti; *Magnificat*; *Nunc dimittis*; *Benedictus*; ad *Te Deum laudamus*; ad Capitula; ad Hymnos; ad Psalmum, *Venite exultemus*, quando cum inuitatorio canitur: Et quodcumque quis inchoat Antiphonam, aut Psalmum aliquem. Denique ad versum *Gloria Patri & Filio*, assurgant omnes, & capite aliquantulum inclinato, sanctam ac indiuiduam Trinitatem suppliciter adorent, rediuiuoque spiritu, intentionem suam in Deum renouent ac confirmant.

39. Ad salutare & benedictum redemptoris nostri Iesu Christi nomen, eiusque gloriosæ Genitricis Virginis Mariæ caput semper & aperiant & deuotè inclinent.
Cap Decet.
de Immunit.
Eccles. in 6.

40. In genua procumbant ad ingressum & egressum templi, vt supra præscriptum est, & cum canitur in Symbolo Apostolico, *Et homo factus est, Passus & sepultus est:* A consecratione item corporis Christi, vsque ad orationem Dominicam, & quando cantatur in Hymno, *Te Deum: Te ergo quaesumus:* &c. in Euangelio: *Et Verbum caro factum est:* Præterea, ad Antiphonam, *Salve Regina,* Ad benedictiones Episcopales, & ad omnes preces, quæ iuxta Breuiarij præscriptionem flexis genibus dicendæ sunt. In reliquis porro seruent Missalis, Breuiarij, & ritualis libri regulas, ac piam & laudabilem Ecclesiæ consuetudinem.

41. Cum genua flectenda erunt, non alterum tantum flectant, vt pinguntur Iudæi, irrisores Christi, sed utrumque flectant, ad altare versa facie, ad Christum animo.

42. Siue stent, siue in genua procumbant, siue sedent, ab omni indecoro innixu, siue in scamnum, siue in murum, vel in aliquid aliud abstineant, & quod laicis prohiberetur, ne in s. altaria incumbant, ipsi etiam dum sacrificant, & chorum cantantem expectant, obseruent.

Supra eodem tit ca De euitandis incho 70, § 21.

DE VNIFORMITATE OFFICII ATQUE
necessaria correctione Breuiariorum atque
Missalium.

43. Quamuis ad Ecclesiæ pulchritudinem faciat, pro diuersitate temporum atque locorum, ipsam circumamictam esse varietatibus; conuenit tamen in vna atque eadem maximè Diocesi ac prouincia, ordinem Ecclesiæ in diuinis officijs, ab omnibus æqualiter custodiri: ne si quisque quod vult faciat: pro multitudine ac diuersitate Ecclesiarum, nascatur quoque multitudo, diuersitas ac confusio officiorum; qua antiquus ritus penitus euanescat & communio illa vni Deo, vna & eadem formula

Ca. vlt. Dist. 12. Concil. A gath c. 21 De consec. Dist. 5. cap. Conuenit. Conc. prouinc. sub Hermann 5. parte 2 ca 7 Conc. 4. Toletan cap. 2 Conc. Venet.

mula preces & laudes dicendi, proprio cuiusque Ecclesie officio discerpatur. Id cum intellexerimus, non sine offensione in hac Diocesi, adeoque in Metropolitana ciuitate Coloniensi iri inualuisse; vt subinde ex testamento seu fundatione & deuotione alicuius priuatae personae, neglecto communi feriarum officio, saepe aliud officium seruetur; & aliquando alicubi, sine alia causa de aliquo Sancto, magna ac solemnitas fiat celebritas, cuius in alijs Ecclesijs nulla fit memoria; adeo vt nec nomen quidem Sancti in Calend. Breuiariorum scriptum inueniatur, & per hoc officium feriarum, quod valde iniquum & peruersum est, pro maiori anni parte omittatur: vt huic anomaliae & varietati occurramus: Volumus vt omnes Ecclesiae, Diocesis, & Prouinciae Coloniensis (exceptis his quae Breuiarium Romanum receperunt) cum Ecclesia matrice in diuino officio sese conforment, omnesque & singulae non diuersis, sed vno ac eodem vtantur Breuiario: nec vllius Sancti, vel cuiuscunque diei festi proprium seruent officium, quod in Breuiario Metropolitanae Ecclesiae expressum aut praescriptum non est; nisi eius Ecclesiae fuerit patronus, vel eius corpus aut notabiles Reliquiae in ea Ecclesia requiescant; aut alioquin ob publicum & notorium miraculum, aut similem causam ab Ordinario vna cum officio in Synodo Diocesana approbatam. Alias vero non liceat alicui Ecclesiae aliud quod diuersum ab Ecclesia Metropolitana seruare officium. Saluis tamen Religiosorum ac regularium priuilegijs, qui in officio diuino sese Ordinis sui regulis ac statutis conformare coguntur; nisi quod, quo die celebrabitur officium Patroni Diocesis, eandem festiuitatem in Ecclesijs suis celebrare teneantur. Si quae autem Ecclesiae ex pia alicuius voluntate, & fundatione, ex communi Capituli, aut illorum penes quos Ecclesiae est autoritas consensu & approbatione ad seruanda aliqua festa, quae vocantur Compofita, seu alia propria & peculiaria dierum fest. officia, sunt

ca 15. Conc. v.
Bracar. c. 19.
Conc. Epist.
nens. cap. 27.
Conc. Geru.
den. c. 1. C. c.
Tolet. 11. c. 3.

Statut. Hen.
rici Anno
1370. editum
ca. 7 pa 68. d.

Conc. Mileu.
tan sub Inno.
cent. 1 ca. 12.
Dist. 12. cap.
De his.

*De consecr.
dist. 5. cap. In
die reurr.
vide Micro
logum de Ec
clesiast. obser
uation. c. 54.*

obligata: ne hoc in præiudicium fiat communis ordi-
nis, sed solum ad promotionem faciat pietatis; seruato
officio feriarum, iuxta præscriptionem Breuiarij & Mis-
sali, fiat duntaxat sancti illius propria ac peculiaris cõ-
memoratio, per orationem quæ est in Missali ac Breuia-
riõ, in communi aut proprio Sanctorum aut Festorum
dierum officio. Eandemque seruari volumus rationem
in seruandis Patronorum cõmemorationibus, vt quan-
do est septimana vacans quam vocant, non prætermi-
tatur officium feriarum, per officium Patronorum, quæ
admodum plerisque locis non ex regula SS. Patrum, sed
ex fastidio & negligentia factitatum fuit: sed seruato fe-
riarum officio, eorundem quotidie, quando solemnitas
alicuius festi non impedit, fiat commemoratio.

Pag. 413. d.

44. At verò cum Breuiarium quo vtitur Metropoli-
tana Coloniensis Ecclesia, & in his quæ dicta sunt non
prorsus irreprehensibile sit, & præterea historias quasdam
apocryphas habeat, ac in libros quoque Missales sine iu-
dicio & legitima authoritate quædam superstitiosius
sunt inuenta, prosequæ aliquæ, quæ parum ad veram & so-
lidam pietatem faciunt, temeraria quorundam præsum-
ptione, & priuatis affectibus immixtæ; iustissimè ac ne-
cessariò in Concilio prouinciali sub Hermanno quinto
parte 2. cap. 6. & 17. & in Synodo Diœcesana sub Adolph.
3. Anno 1548. 4. Octobr. habita, decretum fuit; libros Mis-
sales, & Breuiarij reformandos esse, & ad Patrum regulas
pristinæ dignitati ac puritati restituendos. Cui decreto
vt satisfaceret, licet doctis quibusdam ac pijs viris datum
fuerit sub D. Salentino reformandi ac restituendi Bre-
uiarij negotium, ijque impensè, quidquid sui iudicabãt
esse muneris atque officij præstiterint, & ei à quo id eisle-
gitima authoritate iniunctum erat, ita satisfecerint, vt
id publicandum censuerit, & sub graui pcena ab omni-
bus recipiendum mandauerit: adeò tamen varietas & di-
uersitas officiorum per restitutum illud Breuiarium sub
lata

lata non est, ut potius aucta esse videri possit. Quamuis enim quidam illud susceperint, quidam tamen non integrè acceperunt; sed pro ea duntaxat parte, qua prolixas quasdam preces (tertiarias ac secundarias dicunt) & ad officium B. Mariæ Virginis, ac alia quædam, ad quæ ex præscriptione antiqui Breuiarij omnes tenebantur, nõ obstringit. Canonici autem Metropolitanæ Ecclesiæ, qui ex testamentis & certis foundationibus, ad preces illas obligantur, ijsdem grauari maluerunt, ac antiquum licet apocryphum, ac omnium iudicio reformandũ Breuiarium, cuius vix vlla supersunt exemplaria, retinere; quàm nouum ac emendatum recipere, non obstante Episcopalis mandati, quo ad id acceptandum cogebatur, obligatione. Quare ut non solùm Breuiariorum, sed & Missalium, atque Agendarum Ecclesiasticarum, seu officiales, pastoralesve libri, integritati & puritati antiquæ perfectè restituti, videri & haberi possint, ac in celebrando diuino officio Sacramentorumque administratione, vna vbique ab omnibus regula, forma ac ratio custodiri; pro Legationis nostræ munere, animum viresque nostras, in hoc sacrum opus intendimus, & cogitationes omnes dirigimus, ac breui Deo adiuuante, Breuiarium, librum Missalem, ac Pastoralem Romani Pontificis auctoritate, omnibus per hanc Diocesin ac Prouinciam acceptandum & obseruandum, publicare proposuimus. Prouisione autem interim adhibita declaramus; eos qui causa breuitatis vel alia simili, partim nouum, partim antiquum Breuiarium sequuntur, præcepto Ecclesiæ, de lectione precum horariarum, non satisfacere, ijsque penis inuolui, quæ contra non legètes preces Horarias sanctæ sunt, sed ex integro omnique ex parte, vel nouum vel antiquum, aut quod malumus Romanum Breuiarium obseruare debere.

DE EVITANDIS ET OBSERVANDIS
in celebratione Missæ.

45. Porrò quod ad sacrosanctum Missæ officium attinet, cum magnum sit ac religiosum vnitatis Christianæ sacramentum, & concordia Symbolum; oportebat illud imprimis vniformiter ab omnibus peragi. Ceterum cum in Missali Ecclesiæ Colonienfis nulli præscribantur certi ritus, aut ceremoniæ, nec vlli extet huius Diocesis aut Prouinciæ rituales libri, qui quibusnam ceremonijs aut ritibus sacra illa ac tremenda actio peragenda sit præscribant; tantam videmus cæremoniarum, ac rituum, in hanc sacratissimam actionem irrepsisse perturbationem, vt (quod omnes grauiter offendit) quot sunt Ecclesiarum ministri, tot pœne videre sit, in ritibus ac cæremonijs sacrificij Christiani diuersitates; vt mirum non sit statum Diocesis ac Prouinciæ huius vehementer perturbatum esse. Nam quod communi Ecclesiæ oratione suppliciter à Deo petitur: *Sic nos tu visita, sicut te colimus*: hoc ille facit, & vt non in ira ac furore suo faciat; sed in misericordia sua magna, ac miserationibus multis; vt virga correctionis suæ prudentiores nos faciat: tempus est vt singuli cum omni humilitate & contritione cordis, disciplinam Domini suscipiant, totaque voluntate omnem correctionis ac castigationis causam auferant. Quod vt nos pro Legationis nostræ munere & autoritate præstemus: Volumus vt omnes deinceps in cæremonijs & ritibus Missæ, sequantur sanctam Romanam Ecclesiam, cæterarum Ecclesiarum matrem & magistram, indeque resument normam sacrificandi, vnde sumpserunt exordium. Quare ordinem ac ritum celebrandi Missas & solemnes & priuatas, ex Decreto Concilij Tridentini Pij Quinti Pontificis Maximi iussu æditum ac restitutum, & à Christophoro Plantino seorsim excusum, omnes Sacerdotes sibi comparent,

D. Cyr. li 2.
epist 3.

In Hymno
ad matut in
officio corporis
Christi.

Dist 12. ca. 1.
& 2 Dist. 11.
ca. Nolite
errare, & c.
Quis ne-
sciat.

parent, eumque diligenter perlegant, ac obedienter religioſeque in omnibus Sacroſanctę Miſſę ritibus, ac cęremonijs ſequantur atque obſeruent. Hoc tantum excepto, vt more huius Dięceſis ac Prouincię, non teſto, ſed nudo capite ad altare procedant, & in Miſſis ſolem nibus vbi id moris fuit, Antiphonam de S. Spiritu, ad obtinendam Spiritus ſancti gratiam, antę Miſſę exordium decantent, finitoque ſacrificio & dicto Euangelio S. Iohannis, *In principio erat Verbum*, Antiphonam de S. Maria, vnã cum verſiculis & Colleſta, quę pro ratione temporis ex præſcripto Breuiarij poſt Completorium dicitur; flexigenibus deuotę legant aut cantent, & pro defectibus ac negligētis ſub ſacrificio commiſſis, illius patrociniũ implorent.

46. Ne per peregrinos ac ignotos ſacerdotes aliquid noui in ritibus ac cęremonijs diuini officij introducatur, vel alioquin aliquod naſcatur ſcādalum, aut aliqua irreuerentia: nullus peregrinus & ignotus ſacerdos, ſiue ſæcularis, ſiue regularis, in Eccleſijs, ſiue ſæcularibus ſiue regularibus ad ſacrificandum admittatur; niſi oſtenſis teſtimonialibus, & commēdatitijs Ordinarij ſui litteris, iuxta ea quę titulo: De Decanis ruralibus, articulo, *Et ne quis vagus*, à nobis decreta & ſancita ſunt, & præterea in his quę ad ritus & cęremonias ſacrificij Miſſę pertinent, diligenter fuerit examinatus & probatus.

Pag. 195-

47. Similiter qui primam Miſſam celebraturus eſt, non antę id facere permittatur, quàm in ſacris Miſſę ritibus & cęremonijs, perfectę inueniatur eruditus.

48. Ipſe verò ſacerdos, qui primũ ſacrificaturus eſt, curabit non tantum vt in oculis hominum religioſus ac irreprehenſibilis eſſe appareat, ac exterior homo cultu

cultu suo niteat, visibileque altare omnigeno resplendeat ornatu: sed præcipuè, vt omni virtute, qua Sacerdotem Dei altissimi decet esse præditum, singulari quodam vigore adolescat, & per viam Dominicæ passionis memoriam ac commemorationem, de inuisibili cordis sui altari omnibusque animæ suæ visceribus, viua passionis Christi fides, admiratio, dilectio, inuocatio, fiducia, prædicatio, gratiarum actio, tanquam thymiana suauissimum, in conspectum Dei, pro sua, totiusque mundi salute ascendat.

1. Reg. 1.

49. De conuiuio, quod gratulationis ergò, eo die infirmi solet, nulla tangatur cura; nisi vt tantam lætitiæ causam nulla turpitudine minuat; sacerdotalisque dignitatem nihil indecorum aut reprehensibile dehonestet. Nulla fiat profusio aut perditio sumptuum; nullæ saltationes, choreæ, aliæue ludicra admittantur; sed in timore Dei, decenter, honestè, frugaliter, magnaque cum gravitate & dignitate ita peragantur omnia, vt ebrietas, crapula, & quæ hinc sequi solent offensiones & peccata, nullam inueniant se huc ingerendi occasionem. Nec modò rempus matutinum, paucosque dies qui præcesserunt; sed & pomeridianum, omnesque reliquos vitæ suæ dies, in omni pietate ac animi deuotione, ita transigat; vt ab ea hora qua primùm omnipotenti Deo sacrificabat, vultus eius nunquam in diuersa mutantur; ne ab incepta pietatis, grauitatis, ac dignitatis sacerdotalis forma deficiens, sibi quandoque dissimilis esse inueniatur: sed quotidiana aut saltem frequenti sacrificij repetitione ac refectione, magis magisque in pietate omni que sacerdotali virtute, crescat, augeatur, ac virili robore & constantia confirmetur; vt sacrificia quanto crebrius facit, tanto sanctiora faciat. Quod fiet si animum suum contra vecordiam, ignorantiam, stupiditatem, inuerecundiam, præsumptionem & harum filias, quas frequentia, assiduitate, & vetustate sua inducere consuetudo solet: redi-
nuo

uio spiritu quotidie innouet, & ceu nouus homo, nouusque Sacerdos, ac quasi nunc primum sacrificaturus, nouo peccatorum odio, nouaque soli Deo seruiendi uoluntate, alacritate, ac constantia reuiuifcat, & attenta diuinæ maiestatis consideratione, noua erga Deum reuerentia, uerècundieque modestia Deo amabilis appareat; atque per uiuam innouatamque passionis Christi recollectionem, nouo amoris ac dilectionis ardore ignefcat; erga susceptos denique suos, nouo charitatis ac commiserationis accèdatur spiritu, quo causas ac personas, pro quibus sacrificandum est, in spiritus societate sibi approprians, & quasi in seipso, quæ aliorum sunt sentiens, iusta ac digna discretione ponderet, easque pro meritis suis, in unione passionis Christi, per sacrificium Deo Patri commender. Ad quam innouationem faciunt Psalmi & preces quæ in Romano Missali, & ex eo in alijs quibusdam Missalibus, ad preparationem sacrificaturi Sacerdotis digestæ sunt. Ex quibus ut fructum illum capiant Sacerdotes, ad quem sunt ordinatæ: non satis esse putent, si uerbotenus illas raptim recitauerint; sed ita intendant in singulas sententias, adeoque in singula uerba animam suam, ut nullum transeat quin interno gustu discretionem saporis sui in animo relinquat, nempe ut faciãt ascensiones in corde suo, & de uerbo in uerbum, de sententia in sententiam, de uersu in uersum, Deo magis magisque appropinquent, eique in omnibus omni desiderio, affectu, & uoluntate similiores fiant, magisque conformes.

50. Ne autem Sacerdotes Dei pro benedictione, maledictionem super se, ac uniuersum populum inducant; caueant omni cura ac sollicitudine, ne unquam alicuius mortalis peccati sibi conscij, quantumuis sibi contriti uideantur, absque præmissa sacramentali confessione, ad sacram Eucharistiam accedant. Quod ut à Christianis omnibus, ita ab ijs etiam Sacerdotibus, quibus ex

*Statut. Siffi.
di, c. 7 p. 39. b.*

Ccc

officio

Sess. 13. cap. 7.

officio incumbit celebrare, sancta & Oecumenica Synodus Tridentina, perpetuò seruandum esse decreuit, modò non desit illis copia Sacerdotis. Quod si necessitate urgente, absque praua confessione quisquam celebrauerit, iuxta eiusdem Decreti sanctionem, quamprimum confiteatur. In quod periculum ne quis cadat, vtantur singuli quotidie manè & vesperi conscientiaë examine, & mox vbi se grauari sentiunt, aut singultum aliquem conscientiaë sentire; sine dilatione ad Confessionis sacramentum accedant, atque etiam si nullius criminis sibi fuerint conscij, ad maiorem conscientiaë puritatem octa uo quoque die, ab ijs etiam peccatis, sine quibus hæc vita non ducitur Sacramento sese expurgent.

51. Caueant vt ne in generali Confessione, quæ ad Missæ exordium fit, aliquod peccatum in specie, per modum confessionis Sacramentalis pronuncient, & à forma confessionis, quam liber ritualis ac Missalis continet, ne vel in minimo decedant.

52. Ne crimen Sacerdotis in peccatis suis sacrificantis, crimen fiat Prælatorum, aliorumque Ecclesijs inferioribus præsentium: curabunt illi, vt si quis temulentia, vel alio notorio crimine scandalum dederit, & nihilominus postridie celebrauerit, aut in officio Diaconatus vel Subdiaconatus celebranti inseruierit; pro ratione culpæ corrigatur; solliciteque aduigilent, ne qui publicè ac notoriè criminofus sit, aut sancto altari assistat, aut sacris intersit.

53. Abstineant omnes Sacerdotes à cuiusuis generis mercedum conditionibus & pactis; nec quidquam pro Missis celebrandis, aut quibusuis alijs diuinis officijs, seu orationibus exigant: & si quando nihil, aut aliquid minus liberali animo honorarij loco eis donatum fuerit, non in hoc contristentur, minimeque aliquod indignationis dent indicium; ne de auaritia notentur, vel certè à turpi quæstu, vel Simoniaca labe non procul absint, dignita-

officio

386

nita

nitatemque suam ex leui causa, turpissima macula conspurcent. Quin potius, ut ostendant se magno liberalique animo gratis dare quod gratis acceperunt; ab omni cogitatione & desiderio muneris ac honorarij se semper contineant; & si quando aliquid accipere cogantur, illud quamuis exiguum latiori lubentiorique animo accipiant, quam pauperula illa vidua æra munita duo, quæ sola habebat, in gazophilacium mittebat. *Lucet.*

54. Extra casus iure permissos, nisi expressa licentia ab Ordinario, eiusve Vicario in scriptis obtenta, nulli vno die duas Missas celebrare liceat, sub pena suspensionis ipso facto incurrenda; eademque lege Missas siccas, in quibus corpus Domini nec consecratur, nec sumitur, interdicimus ac penitus abrogamus.

De consecrat. Dist. 1. cap. Sufficit. cap. Constituisti de celebrat. Missar stat. Sifridi c. 1 p. 36. b. Synod. Dioc. ces. sub Henrico, anno 1330 habita §. 12. pag. 102. d. Stat. Valram ca 7. pa. 114. b. c. d. cap. Relatum De consecrat. distinct. 2 Conc. Tolet 12 cap. 5.

55. Nec quisquam aut Regularis aut Sæcularis in priuatis domibus aut omnino extra Ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria, ab Ordinario designata & visitata, sine Ordinarij vel eius Vicarij conscientia & consensu, & non nisi grauissima ex causa, Missæ sacrificium peragere præsumat. Si quis autem huic Decreto controuenerit, tam is qui celebrauit, quam qui Sacerdotem ad celebrandum induxit, aut admisit, arbitrio Ordinarij puniatur; non obstante Apostolico priuilegio, quo ei facultas id faciendi indulta erat; nisi illud prius loci Ordinarius eiusve Vicario exhibitum, & ab illo approbatum fuerit.

56. Mandamus in super in nouando Decretum Synodi Diocæsanæ Anno 1330. sub * Henrico habitæ, ne quis in Ecclesijs seu Sacellis violatis sacrificium faciat, antequam eorum reconciliationem. Et ut altarium portatilium vsus ex sententia Constitutionis VVilhelmi, & Statu Herman. 4. penitus abrogat^o, & sublat^o sit: Volum^o, ut si quæ Ecclesiæ violatæ sint, & altaria destructa, ea

Ccc 2

quam

Anacletus epist. 1. Concil. Laodic. c. 58. Conc. Cartha. 2. c. 9 c. Sicut ca. Missarū: ca. Hic ergo cap. Nullus Presbyter: ca. Non oportet cap. Clericos de consecr. dist. 1. Felix PP. 4. ca. 1 epist. ad omnes Episcopos. per prouincias constitutos. * Stat. Henr. art. 1. p. 102. d. St. 1. FF. 18 hel. c. 24 pa. 173. d. 174. a. Stat. Hermā ni 4. §. 26 p. 275. a.

quamprimùm fieri poterit instaurantur, & sacris vsibus per Episcopalem reconciliationem aut consecrationē restituantur: omnemque facultatem quibuscunque personis, siue laicis, siue clericis aut sacerdotibus, & his tam regularibus quàm secularibus ab Ordinarijs factam, vt eis altari portatili vti liceat, ex sententia VVilhelmi reuocamus, ac reuocatam esse hoc decreto sancimus.

*Ordo ferri
suis celebran
di Roman ex
Concil Trid
ressu taulo
de def. & in
ministerio i
pso occurrer.* 57. Antequam Sacerdos sacrum altare sacrificandi causa accedat, illud tribus mappis iuxta Canonicas sanctiones sit coopertum, ac reliquo apparatu suo ad maiestatem tanti mysterij, decenter ac religiosè præparatum.

*Stat. Sifridi
ca 7 pa. 29 b.
a. 2 De cust.
Eucharistie
c. V. instrumen
ta. de consec.
Dist. 1.* 58. Vestes sacerdotales, mappæ ac reliqua instrumenta, sacrosanctæ huic actioni seruientia, quæ benedicti debent, Episcopali benedictione sint benedicta; sint quoque, quemadmodum titulo *De Custodibus*, præscriptum & explicatum à nobis est, munda, integra, ac exteriori deuotionis & pietatis specie, internam cordis munditiam, puritatem, ac religionem præseferentia.

*Sifrid. cap. 7.
pag 39.* 59. Si quæ mappæ, pallia, purificatoria, aliaque instrumenta sacra, sordida, fracta, lacera, vel quouis modo sacris vsibus indigna, in vsu deprehendantur; non impunè id ferant, quorum culpa & negligentia id factum est; & Sacerdotes, Thesaurarij, Custodes ab Ecclesiarum Prælati & Rectoribus seuerè puniantur: ipsi autem Prælati & Rectores ab Ordinarijs, eorumque Vicarijs.

*Co Litteras
De celebrat.
Missarum.* 60. Ad sacrosanctam diuini mysterij ac sacrificij maiestatem, ante cuiusque Missæ exordium, etiam quæ sine cantu fit, duo minimum decentis formæ cerei accendantur; nunquam minores, quàm vt longitudine, quartam vlnæ Colonienſis partem excedant, nec extinguantur, priusquam Sacerdos ab altari descenderit. Canonicè autem corrigatur & Sacerdos qui sine lumine sacrificauerit, & Custos aut Clericus, qui dicente Sacerdote confessionē inter ipsum & altare incendendi cereos causa, medi-
dius

diustransferit.

61. Idem ab omnibus perpetuò obseruetur, vt nunquam medijante illum transeant, qui totius congregationis publicam in diuino officio gerit personam; siue Versum, Collectam, Responsorium, aut Capitulum cantet; siue Antiphonam, Psalmum, Hymnum, vel aliud aliquid incipiat; siue Sacerdos qui cantat Missam, à latere altaris sedeat.

62. Sine Clerico vel alio inferuitore Sacerdos nunquam Missæ sacrificium incipiat, & ne Clerici vel nuditate iua (quemadmodum in æstate passim semiuestitos pueros scholares, in hac Prouincia videre est) vel laceris aut immundis vestibus, sacrificio diuino aliquid decoris detrahant: vel longo superpelliceo induti sint, vel alba talari linea tunica, & amictu vestiti ac præcincti. quæ vel ex antiquis Sacerdotalibus albis conficiantur; vel ex deuotis populî oblationibus nouæ parentur, ad formâ sacerdotalium albarum, cum particulis panni, (vt in his prouincijs moris est) in symbolum vulnerum Christi, ad caput, ad manus, ad pedes assutis; seruenturque cum alijs sacris vestibus in sacristia, ac publicis Ecclesiæ sumptibus crebrò abluantur. Solemnioribus autem festis, adhiberi etiam poterunt tunicellæ, vel prorsus nouæ, vel ex antiquis dalmaticis, alijsq; sacris vestibus aut palleis factæ: Vel si quibus id magis placeat, pro multitudine ac numero Clericorum, ac puerorum, qui sufficiant multitudini ac numero Sacerdotum simul sacrificantium; conficiantur tunicæ talares laneæ eiusdem formæ ac longitudinis, cuius sunt talares tunicæ choralium puerorû, qui in Metropolitana Ecclesia, alijsq; Ecclesijs Collegiatis ciuitatis Colonienfis, versiculos canunt, ac Acolytorum munera obeunt, eaq; vti de albis & superpelliceis dictum est, ad hosce duntaxat vsus in Sacristia seruentur.

63. In moribus & pietate Clerici inferuitores, ita sint

instituti, vt non solùm ipsi nihil faciant, quod offendere virũ religiosum possit; sed & illos, qui fortè irreligiöse astabunt, aut quidquam quod Christianam dedecet pietatem agent; tanquam Angeli Dei altissimi sine vllò rubore, cum omni grauitate ac reuerentia officij sui admoneant: diligentissimè tamen cauentes, ne dum aliorum offensiones corrigunt, ipsi grauius offendant.

Stat. Frider. ibidem Conc. Loaticen. cap. 44. 64. Mulier, ne quidem sanctimonialis in Monasterio suo, sacris altaribus vnquam assistat, aut Clerici, Sacerdoti sacrificanti, Ecclesiæ nomine respondentis, officium vsurpet.

Conc. prouin. sub Adolp. 3. in Censuris & Decretis, ca. Mentem sequentes. pag. 450 & in his que idem Adolp. 3. in Cathed. & Colleg. Ecclesijs inquirenda digessit s. 24. pa. 485. c. d. Conc. Trid. sess. 24. c. 4. de Reform. 65. Ne populus ab auscultatione verbi Dei impediatur, nullibi in Ecclesia, quando ibidem concio habetur, fiat sacrificium: & quia tenetur quisque ad audiendum Verbum Dei, Parochiæ suæ interesse; ea hora qua in Parochialibus Ecclesijs fit concio, nusquam alibi in Parochia aut cõcio fiat, aut Missæ celebretur sacrificium, per quod à concione pastoralis populus auocari possit.

Conc. prouin. sub Adolp. 3. loco proxime citato, & in inquisit. in Cathedrali et Collegiat. Ecclesijs faciendis s. 47. pa. 481. a. 66. Sub Missa solemni, siue quæ in Ecclesijs Collegiatis, Parochialibus ac Monasterijs canitur, nulla alia Missa fiat, ne aut populus in diuersa trahatur, aut Diaconus vel Subdiaconus, alijq; Clerici in diuino solemnis Missæ mysterio constituti, sacræ hostiæ, quæ ad alia altaria offertur, etiam nolentes ac inuiti terga vertant. Curentque Ecclesiarum Prælati ac Rectores, iuxta Decretum Concilij Prouincialis, sub Adolpho 3. habiti, vt Sacerdotes quibus Missæ priuatæ dicendæ sunt, easdem aut absoluerint, ante solemnis Missæ Euangelium, vel ad summum ante sacram actionem, aut easdem non incipiant, priusquam facta fuerit solemnis Missæ communio.

Conc. prouin. sub Adolp. 3. vbi supra. 67. Si quæ tamen Monasteriorum vel Collegiorum Ecclesiæ in diuersa oratoria commodè distincta sint, vt in locis diuersis, diuersus accipiatur populus; nec facile possint vni Missæ omnes esse intèti; & ea propter ex eiusdem

dem Decreti permiffu, fingulis populorum turmis, fingula Miffæ celebrentur, quibus vnufquifque populus fit intentus: moderentur Sacerdotes finguli ita vocem fuã, vt alter alterum non intelligat, aut clariffimè dicendo perturbet.

68. Sacerdos facris indutus vestibis, procedens ad altare facrificaturus, vel ab eo poft facrificium ad facriftiã reuertens; neminem falutet, ne falutatus quidem: fed oculis dimiffis, in ceffu graui, erecto corpore, in folius facræ actionis, quam aggreditur aut perfecerit, cogitatione defixum teneat animum.

69. Cùm Sacerdos facrificij exordium fecerit, & ftans in infimo altaris gradu, cœperit dicere, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus fancti, Amen.* Non debet refpicere aut aduertere quid agatur alibi, etiamfi in proximo altari Sacramentum eleuaretur, multò minus ad quælibet alia minora attendere, aut errantibus oculis, dum populum falutat, aftantes perlufrare.

70. Cum omni attentione, diftinctione, grauitate, animi quæ fedatione fingula quæ ad facrum Miffæ officiũ pertinent, à fingulis pronuncientur. Et vt nimium præcipites non fint atque feftini; ita nec æquo tardiores fint aut prolixiores, maiorem quæ adificationis publice, quam fui affectus rationem femper habeant. Quod vt honeftè fiat, femihoræ fpatium Miffis communibus & neceffarium effe arbitramur & fufficere.

71. Totum facrum Miffæ Canonem, alias quæ orationes, quæ ob myfterium ac religionem tacitè pronunciantur, fic pronuncient, vt ipfi quidem diftinctum verborum fonum leniter percipiant, aftantium autem proximè nemo percipere diftincta verba poffit: tanto quæ maiori animi intentione, maiori quæ cogitationis diftrahentis fententio, eas Deo Patri in fancto pectoris fui offerant; quanto, vt monet externum vocis fententium, Sacerdotũ orationes, orationibus populi, in hac præcipuè facra ac Sacerdotali actione, debet effe puriores & efficaiores. Qui

*Sifrid cap 7.
pag 39 d. A.
dolp 3. in his
que in Cathedra
dral. & Collegiat.
Eccle
fij in quibus
da funt. f. 49
pag. 481. b.*

*Conc. pronim.
sub Herman.
5. part. 2. c. 13.
Adolp 3 loco
citato.*

autem orationes secretò dicendas, imprudenti ac indiscrèta vocis exaltatione populo communes fecerint, tanquam nescientes officium Sacerdotum ad populum, corripiantur & emendentur.

*Adolph. 3. in
his que à De
canis & Pa
storibus in-
quirenda sūt
§. 22. p. 485. c*

72. Nec sacrum Canonem, nec aliquam aliam Missæ partem, vel addendo vel minuendo seu omittendo, vel quocunque alio modo immutent; neque orationes, aut Missas novas dicant, ab Ordinarijs in prouinciali Concilio aut Diœcesana Synodo non approbatas, sed illas duntaxat, quas reformati & correcti libri Missales continebunt.

73. Si quis spreto ritu antiquo, & à sancta Ecclesia Romana omnium Ecclesiarum matre, & magistra, approbato Missam vulgari lingua celebrare præsumperit, vel ei aliquid quod hæresim aut schisma sapiat, in gratiam hæreticorum aut schismaticorum admiscere: hoc ipso sit excommunicatus, atque alijs iuris & Canonum censuris & pœnis, quæ in fautores hæreticorum latæ sunt, puniatur.

*Stat. Sifridi,
ca 1. pa. 34. b.
De celebrat.
Missarum. c.
Quidam.*

74. In dicendis Missis seruetur ordo Breuiarij, vt Missa quotidie reliquo diei officio conueniat, & Missæ uotiuæ, quæ pro Sacerdotis deuotione quocunq; die per hebdomadam, quando festum duplex non occurrit, dici possunt; passim sine rationabili causâ non dicantur.

*Conc. prouin.
sub Nicolao
Cusano in
mandato eu-
ius initium
est. Quoniã
dignum. p.
254. 255.*

75. Ex ordinatione Concilij Prouincialis sub Nicolao Cusano Nuntio Apostolico habiti, singulis diebus Dominicis ad vltimam Collectã, quæ in principio Missæ immediatè ante Epistolam dicitur, & post sacram Cõmunionem, addant singuli Sacerdotes hæc orationem. *Et famulos tuos N. Papam, N. Antistitem, N. Imperatorem, nostros, unã cum vniuersa Ecclesia Catholica, ab omni aduersitate custodi. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum &c.* Quod vt propensiori magisque deuoto animo singuli faciant, quocunque die id fecerint, quinquaginta dies, prout in eodem Concilio indultum est, de iniun-

iniunctis poenitentijs, eis misericorditer in Domino relaxamus.

76. In omnibus sacrificijs præsentem Ecclesiæ statum, deuotis iustisque desiderijs Deo singulariter commendent; in his maximè, quæ titulo De Pastoribus, cap. Demunere prædicationis articulo, *Finita Concione*, pag. 31. recensuimus.

*Conc. prouin.
sub Theodor.
Anno 1423.
habiti cap. 9.
in fine pag.
235. b. c.*

77. Ad eleuationem corporis Christi, pulsu tintinnabuli, omnes fideles ad adorandum Deum, in Sacramento visibili præsentem, admoncantur; curentque Præceptores seu Ludimagistri, alijque puerorum sacrificantibus inseruientium instructores & inspectores, vt pulsus ille nihil puerilis petulantia, aut stultitia præseferat; sed soni sui grauitate ac modestia, maiestati rei præsentis cõgruat, ac decorem, & attentionem aliquam adijciat.

78. Quandocunque Sacerdos sacrificans ex præscripto Missalis, aut libri ritualis genua flectet, non solum leuiter se genibus incuruet; sed vt adorantes Deum viuũ & verum in spiritu & veritate decet, profundissimè vsq; ad terram, sese in genua demittat, & internam animi sui humilitatem ac reuerentiam, externa hac adoratione Deo omnipotenti sacrificet.

79. In faciendis viuificæ crucis consignationibus, præscriptam à rituali libro formam exactissimè perfectissimèque obseruent; ne circulos, vel quæuis alia, figmenta potius, quàm sacrum crucis signum formare videantur: ac tum cum omni attentione & reuerentia in rem signatam, passionem nimirum, mortem ac merita Domini nostri Iesu Christi, animum figant; precesque atque actionem suam ad consequendam à cœlesti Patre primogeniti benedictionem, hoc suauissimè olente vestimento, ei acceptabiles ac gratas faciant.

80. Ad verba sacri Canonis: *Omnis honor & gloria*, seu ad præfatiũculam orationis Dominicæ, nullus sacram

D d d

hostiam

hostiam girando in altum tollat, aut quasi per semicirculum, vt passim abusu quodam ab omnibus poenè in hac prouincia receptum est, populo vidèdam exhibeat; sed vt in alijs ritibus ac cæremonijs omnibus, ita & in hac eleuatione religiosè obseruent omnes, quæ in rituali libello Missalis Romani præscribuntur. Nam giratio illa, vt nulla Ecclesiæ sanctione probata est, nulloque sacro mysterio consentanea; ita rudi populo fecit esse persuasum, Ecclesiæ præcepto de audienda Missa esse satis factum, si ad hanc vsq; girationem in Ecclesia perseverauerit; vnde ea facta, mox multi abeunt, & præcipuam sacrificij partem deserunt.

Cap. ex parte
vestra de ce-
lebratione
Missarum.

81. Sumpto pretioso Christi sanguine, Sacerdos & se & calicem bis purificet; ac primò quidem exerta dextera ad cornu epistolæ, super altare calicem ministro porrigens, paululum vini, sine vlla admixtione aquæ excipiat, eoque sumpto, pollices & indices vel vino solo, vel aqua & vino, vt lubet, super calicem abluat, (non autem lingua, quæ sacro Domini sanguine madet, lambat) ac mox purificatorio abstergat, dicens: *Corpus tuum Domine quod sumpsi* &c. & ablutioem sumat.

82. Si qui in Missa communicandi sunt; eos communice, priusquam purificationem aliquam sumat, & antequam digitos abluat. Purificationem autem alijs non administret ex calice sacro; sed ex alio dissimilis formæ, cum, vt ea qua par est cautione, ablutio sumatur, ne quid in terram cadat, tum, vt ne vana persuasionem, rudes aliqui corpus Domini sub vtraque specie sumere se putent.

Cap. 16. vite
S. Sviberti
D. Bonauent
ca. 17 in spe-
culo discipli-
nae in fine.

Matth. 9.

83. Qui ad pellendos corporis languores, religioso S. Sviberti documento, purificationem tradi sibi postularint; eam non ex prima, nec ex secunda ablutioem accipiant; sed solitis purificationibus peractis, aliud vinum calici infundatur, petentibus donandum. Quod sine vlla superstitione, ea fide, qua mulier, quæ patiebatur san-

sanguinis fluxum, Christi vestimentum tangere cupiebat, sumendum esse admoneantur: nimirum ut credant Christum, tam sanctum ac saluificum, ut vel haecenus ei appropinquantes, confidant se viuifica corporis eius virtute, diuinaque eius potentia, si ipsis salutare sit, sanitatem consecuturos.

84. Cùm dicitur, *Agnus Dei*, in signum reconciliatio-
nis & pacificationis in cælis & in terris, per sanguinem
Crucis Christi factæ; in consignaculum consentientis
populi, ad ea omnia quæ mystica actione perficiuntur; in
symbolum quoque mutua concordia, pacis ac Christia-
næ charitatis, quam & Christus Dominus ab offerentibus
ad altare requirit, & sacra mysteria præ se ferunt, & Chri-
stiani, quotquot eis intersunt profitentur: imaginula
Crucifixi Domini Saluatoris nostri, ab ore Sacerdotis
pacem & charitatem populo imprecantis, ad astantes
deferatur exosculanda ab omnibus pacis & charitatis a-
matoribus.

85. Peracto sacrosancto Missæ sacrificio, non minori
cura, quàm ad antecedentem Missæ præparationem re-
quirebatur; quisque in omni silentio ac quiete actionū,
locutionum, sensuum, & cogitationum, sese contineat,
& si per occupationes diu non potest; paulisper tamen, &
per quartam minimum, aut octauam saltem horæ par-
tem, deuotè secum meditetur, & intenta cogitatione
perpendat quis, quid egerit; & qua fide, qua deuotione,
quo fine, quo fructu hoc ipsum peregerit: omneque im-
perfectum suum, omnem animi sui languorem, cœ-
citatem, vincula, ac colligationes vanitatis, malas ac
inolititas consuetudines, peccandi que pericula & ne-
cessitates, sibi ante oculos suos ponat, & cor suum
omneque desiderium coram Deo effundat; eiusque
adiutricem gratiam suppliciter imploret; & virtute
ac feruore illius cibi, quo refectus & animatus est,
tota voluntate animique contentione, vel vnum

Ddd 2

saltem

Col. 1. De cō-
secrat. dist.
2 c. Pacem.
Concil. Ma-
gunt. sub Ca-
rolo cap. 40.
Matth 5.
1 Cor. 10.
Adol. 3 in hīs
quæ à Deca-
nis & Past.
inquirenda
sunt § 25. pa.
185. d.

*Supra eodem
lib.*

faltem defectum, in proximi sacrificij diem expugnandum extirpandumque suscipiat. Vtque quotidie de virtute in virtutem progrediatur ac proficiat; quotidie ex vita ac passione Domini nostri Iesu Christi certam alicuius virtutis actionem, omnibus animi viribus imitandam atque exercendam capiat. Ceteraque quæ supra præscripsimus, studiosè obseruet. Nā quod Sacerdotes multi quotidie aut frequenter sacrificent, pauci autem ex illis proficiant; & multi vani; omni que solidā pietate vacui existant; non aliam arbitramur esse causam, quā quod sine vllō timore ac deuotione tam sanctum opus aggrediuntur; & perfūctoriè atque ex quadam consuetudine aut necessitate, magis quā ex sincera & vera pietate proficiant; & mox vnā cum sacris vestibus omnem rei peractæ cogitationem deponant, omnemque internam & externam pietatis formam exuant, totoque corde & animo ad fabulas, ad vana & otiosa effundantur. Quod sanè non facerent, si meditationi sanctæ debito modo aliquādiu intenti fuissent, & illustriorem in se quotidie custodiæ exterioris & interioris hominis debere esse disciplinam, quā in laicis, quando in festo Paschæ corpus Domini accipiunt, sentirent.

DE MISSIS SOLEMNIBVS, VBI PER OCCASIONEM obiter de supplenda per Vicarios Canonorum negligentia, Versus aut Lectionem in Matutino officio cantare negligentium.

*Sen. Conrad.
ca. 7. pa. 12. d.
Statut. Val
ram. ca. 5. pa.
112. c. Statut.
Wilhel. c. 1.
§ 45 pa. 151. b*

86. Missa Conuentualis in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs, ac virorum Monasterijs, semper cum Diacono ac Subdiacono cantetur. Idem teneatur in Parochialibus, alijsque Ecclesijs, quando cunque vel per solemnitatem diei festi, vel ex obligatione statuti, consuetudinis aut scripti alicuius id faciendum est.

87. Sint autem ministri hi, vt sacri Canones & statuta pro-

ta: provincialia ac Diocesana præcipiunt; sacro Diaconatus ac Subdiaconatus ordine insigniti, sacrisque vestibus, iuxta ordinem quique suum, ab alijs distincti; nec unquam à Sacerdote, cui inseruiunt, recedant, ne quidem ut chorum cantando iuuent; sed perpetuò, quoad completum fuerit sacrificium, ei ad altare assistant: aut si celebrans sedeat, hinc inde vtrumque eius latus confidendo, claudant. Assistent autem locis, & modo, in libello rituali Romanæ Ecclesiæ constitutis, cum omni vultus maturitate, morumque modestia & gravitate; ut ne se inuicem quidem, nisi ministerij duntaxat sui causa, multo minus alios aut clericos, aut laicos inuerecundis oculis, vel aspiciant vel alloquantur. Si quis autem contra hæc peccauerit, vel discedendo ab altari, vel quouis alio modo; ab Ecclesiarum Prælatiis aut Rectoribus, ad quos huiusmodi excessuum & culparum pertinet correctio, seuerè pro ratione inobedienciæ, iuxta cap. 45. statuit. D. Sifridi puniatur; acrius tamen quàm mitius, ut transeat ad alios in exemplum, & poena vnus sit metus multorum.

88. Ne quis ignorantia causari possit, quod minus his quæ sui erant muneris, vel in ministerio altaris, vel in quocunque alio chori officio in ordine vicis suæ perfunctus fuerit: quotidie aut saltem quoties opus fuerit, in omni Collegiata Ecclesia legatur tabula Capitularis, & quid vnicuique sit cantandum aut legendum, clarè & distinctè pronuncietur: vel cantor aut succentor, seu alius ad quem hoc ex consuetudine Ecclesiæ pertinet; aut cui iniunctum fuerit, cuique sua in officio chori subeunda munera temporis significet. Si quis autem vel per tabulam Capitularem, vel per illum, cuius illud erat onus, præmonitus, munus aliquod suum præstare neglexerit; si Missam, Euangelium, aut Epistolam cantare debebat, omnibus vnus diei; Si Responsorium, Versum, vel aliquid aliud, dimidijs vnus diei fructibus, ac Præbendæ

Ddd 3.

suæ

Stat Conrad.
ibid b Conc
prouinc sub
Henric ha
bit. Anno
1310. cap 11.
pag. 81. a.

Statu VVil
helmi c. 1. §.
15. b. Cõc pro
vinc sub Her
man. 5. parte
3. cap. 27.

Ca. 45. Statu.
D. Sifridi pa.
215. d. 216. a. b.

Stat Conrad.
ca 7. pa. 12. b.
Stat. VV alra
mi c. 5. p. 112.
c. d. 113. a. b. c.
d. Stat VVil
helmi, c. 1. §.
29. pa. 152. a.
Conc prouin.
sub Herman.
5. parte 3. cap.
27. Adol. 3. in
hæc quæ in Ca
thedr. Col
legiat. Eccle
sij in quiven
da sunt §. 10.
pa. 478. 60.

suæ emolumentis priuetur, non illis tantum, quæ inter præsentibus distribuuntur, sed & principalibus Præbendæ suæ fructibus, qui si in dies singulos diuiderentur, vnius diei essent. Et ne vel Signator, vel ille cuius erat peccantes multare, & pecuniam aut fructus huiusmodi illis decedere, indulgenter agant, & aliquando ad enervationem disciplinæ Ecclesiasticæ conuincant; qua pena multandi sunt, quibuscum dissimulanter egerunt, eadem multentur & ipsi.

89. Porro ne magna cum offensione Dei ac populi, & diminutione existimationis Ecclesiastici nominis, solemnitas Missarum officia, ob absentiam Sacerdotis Diaconi aut Subdiaconi aliquando intermittantur: strictè obseruari volumus cap. 37. statut. D. Friderici, quod ^{*supra §. 9.} paulo ante recensuimus & innouauimus. Obseruandam similiter decernimus Constitut. eiusdem D. Friderici. cap. 39. statut. eius expressam: qua præcipit negligentiam seu defectum Canonici, non cantantis per se, aut per alium, Missam aut Euangelium aut Epistolam, cum hæc illi cantanda incumbant; per alium eiusdem Ecclesiæ Canonicum, ad hoc idoneum, negligente Canonico etiã irrequisito debere suppleri: cui sic alterius in præmissis suppleti defectum, illas distributiones accrescere volumus, quas alter munus aut officium suum negligens, ratione officij quod suppletum est accepturus fuisset; sub pena suspensionis ab omni officio & beneficio, ipso facto ab eo incurrenda, per quem steterit, quo minus qui alterius vicem suppleuit, prædictas distributiones accipiat. Per distributiones autem etiã hinc intelligimus non hoc tantum quod præsentibus in choro dari solet, sed & illud quod ex reliquis Præbendæ aut Beneficij fructibus si illi in singulos dies & horas Canonicas distribuuntur, pro rata omissionis officij & temporis detrahendum esset.

90. In alijs verò Collegijs, in quibus consueuerunt Vicarij aliqui, in principali seu summo altari Missæ sacrificium

ficiū offerre; huiusmodi negligentium officia, non solum per Canonicos, sed deficientibus idoneis Canonicis, etiam per huiusmodi Vicarios, suppleri posse censemus, & suppleri volumus; modò Missam vel aliud quodcunque onus, ad quod alioquin tenebantur, non cogantur omittere.

91. Eadem ex decreto capituli septimi Concilij provincialis, Anno 1310. sub Henrico habiti, locum habeat, si quando in matutino officio Canonicus, qui Versum aut Lectionem cantare debebat, non adfuerit.

Pag. 79. d.
80. a.

92. Cùm Catholica Ecclesia Spiritu sancto edocta, non sine graui ac iusta ratione singulis diebus Dominicis, singula ac peculiaria fecerit officia; improbandus valde ille mos est, quem primùm ex imperitia cantus, ac librorum defectu, in his partibus originem sumpsisse, author non obscurus indicare videtur; nēpè vt diebus Dominicis, inter festum Paschæ & Pentecostes, omisso proprio diei Dominicæ officio, ad Missam repetatur officium diei Resurrectionis Dominicæ: & à festo Pentecostes vsque ad Aduertum Domini, neglecto similiter proprio diei Dominicæ officio, cantetur Missa, vel de sancto Spiritu, vel de sanctissima Trinitate: indeque fiat, vt ex frequenti ac nimia repetitione, diuina illa officia vilescant, & præcipitata quadam cantandi consuetudine, magna vocum confusione, magis astantes offendant, quàm vt parilibus modulis, voce ac tono graui, ad compunctionem peccatorum, & amorem Dei permoueant: Ad tollendam hanc consuetudinem, omnibus & singulis Ecclesiarum Prælati, Rectoribus, Cantoribus, Ludimagistris, & alijs quibuscūq;, ad quos eā emendare & abolere pertinebit; in virtute s. obediētiae præcipimus: vt deinceps diebus Dominicis, per annū, & ferialibus vacantibus, non aliud, quā propriū illius diei Dominicæ officium cantari curent, quod in illā septimanā ac diē incidet, & rubricas huic Cōstitutioni nostræ repugnātes, si quæ fortè in quibusdā libris

Conc. provin.
sub Herman.
5. parte 2. ca.
16. Micrologus de Ecclia
sacra ob.
Seruastionibus, cap. 60.

Missæ.

Missalibus, aut ordinem in Missarum sollempnijs seruandum præscribentibus inueniantur; ex huius decreti nostri sententia & voluntate, quamprimùm expungant & corrigant.

*Adol. 3. in his
quæ in Cathe-
dral. & Col-
legiat. Eccle-
sijs inquiren-
da sunt. §. 48.
52. p. 481. a. b.
et in his, quæ
à Decanis &
Past. inquire-
debent §. 25.
pag. 485. d.*

93. Curent quoque Prælati & Ecclesiarum Rectores, quò ab indignatione Dei se liberent; vt quæ à Concilio Prouinciali ab Hermanno 5. parte 2. cap. 12. & 15. ac ab Adolpho tertio in formula Reformationis & visitationis Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum præscripta sunt; tandem aliquando post longam & diurnam negligentiam executioni mandentur: nempe vt Epistola, Præfatio, Symbolum fidei, & Oratio Dominica, quæ sunt præcipuè eorum, quæ in Missa cantanda sunt, partes; cantorum aut organorum concentu non mutilentur, aut intercipientur; sed ex integro distinctè, ac intelligibiliter decantentur. ac nihil siue organo, siue vocali cantui lasciuum aut impurum admisceatur; omnisque cantus non aliud personet, quàm quod audientium corda rapere in Deum queat. Vigilent quoque ne cantus organicus aut nimia præcipitatione ac breuitate sua, maiestati cultus diuini, aliquid detrahat; aut Clero & astanti populo nimia prætractione tædiũ aut fastidium pariat; sed cantu Gregoriano reuerenter ac grauius cantato, paulò diutius duret.

*Adol. 3. in his
quæ in Cathe-
dral. & Col-
legiat. Eccle-
sijs inquiren-
da sunt. §. 52.
pag. 481. b.*

94. Vt pijs omnibus ad recensendam mortis ac dilectionis Christi memoriam, totus animus, omnesque internæ vires, nullo distrahente eos sono, omnimodè intendantur; sub eleuatione corporis ac sanguinis Domini nostri Iesu Christi, vsque ad versiculum *Agnus Dei*, & in canticis & in organis (quemadmodum ab Adolpho tertio præscriptum est) altissimum seruetur silentium: omnesque quotquot sunt in templo, Clerici, Cantores, Organistæ, Custodes, ijque qui organorum folles agunt, in genua procumbant, & facie ac animo ad venerabile Sacramentum conuersi, Deum omnium deuotione
ac

ac pietate adorent.

95. Loco Antiphonæ, quæ ex more Colonienſis Eccleſiæ, peracto Miſſæ ſacrificio à Choro decantatur, dū legit Sacerdos Euangelium S. Iohannis: *In principio erat Verbum* &c. non cantetur Antiphona, quæ breuior ſit quàm vt antè eius finem Sacerdos commodè Euangelium legere & abſoluere poſſit; ne Collectam cantare cogatur, vel antequam Euangelium incipiat, & illud poſt cantatam Collectam recitandum differre; vel Euangelicâ lectionem (ſi eam incoeperit) interrompere, aut tâtiſper inter cantatam Antiphonam, & cantandam Collectam in Eccleſia ſilentium ſit, quoad Sacerdos Euangelium finierit: quod quomodocunq; fiat, ad decorem, grauitatem, & maiestatem diuini officij non ſatis decen-ter ſit. Inter breuiiores autem Antiphonas in primis illâ cenſemus, cuius initium eſt; *Iſta eſt ſpecioſa*: quæ compendij gratiâ à Cantoribus vel Ludimagiſtris, in quibuſdam Eccleſijs ab octaua feſti Pentecoſtes, vſque ad Aduentū Domini videtur introducta: Cuius loco cantetur illa quæ incipit. *Hæc eſt præclarum vas* &c. vel alia ſimilis, quæ ſimile temporis interuallum, in cantu ſuo requirat.

96. Vt nec temporū diuturnitate, nec hominum incuria, errore vel improbitate, ab hiſce regulis vel paululum deſectatur: volumus vt in ſingulis Collegiatis Eccleſijs, vir doctus cõſtituatur cæremoniarum magiſter, qui omnem vigilantiam ac diligentiam in eo ponat, vt omnia quæ ad ritus ac cæremonias totius diuini officij faciunt, ritè ex præſcripto horum Decretorum ab omnibus obſeruentur. In parochialibus autem Eccleſijs, iijſq; ſubiectis oratorijs aut Sacellis, ipſi Paſtores perpetua inſpectione vigilant; ne quidquam deforme ab hiſ ſanctio-nibus in diuinum officium irrepat: & ſi qui Regulares in huiuſmodi Eccleſijs, in obſeruatione rituum, ac cæremoniarum peccauerint, qui nec modum ſequantur, quem Romana præſcribit Eccleſia; nec illum quem ex

Ecc ordine

Ordine, cui ascripti sunt, seruire tenentur; vel alio modo fuerint reprehensibiles; illos si semel atque iterum moniti, sese non emendauerint, postea ad celebrandum diuinū officium in Ecclesijs, Oratorijs, aut Sacellis, qui bus præsumt, vel superintendunt, non admittant.

*In his que in
Cath. & Cel.
legit. Ecc.
Adol. in qui
renda præ
scripsit, §. 27.
pa. 479 d.
Stat. Corr. c.
2. pa. 13. b.*

97. Subdecani præterea, Choriepiscopi, & Cantores in Ecclesijs Collegiatis suo perfungantur officio; ut quæcunque in cantu Ecclesiastico euitanda, & obseruanda digessimus, & si quæ alia adijcienda fuissent, exactè ab omnibus vitentur & obseruentur; & ubi illi non adfuerint, senior Canonicus, inter Canonicos præsentis, ac in Parochialibus Ecclesijs Pastor aut senior Sacerdos, vel senior Cantor inter Cantores, pro zelo domus Dei & diuini honoris, assiduam in eo operam ac diligentiam faciant: aut si vnicus duntaxat Sacerdos & Ludimagister cum pueris scholaribus aduenerit, eidem Sacerdoti maiestatem ac honorem cultus diuini promouenti, Ludimagistri & pueri auscultare teneantur.

*Cap. Decet
De immunit.
Eccles. in 6.
Cõc. prouinc
sub Herm. 5
parte 3. ca. 9.*

98. In summa, ut omnis Dei cultus, & quæcunque eò pertinent (cuiusmodi in alijs horum Decretorum locis tacta sunt) sic peragatur, ut nihil in eo desideretur; sed omnibus modis & Deo gratus sit, & hominibus placitus; eosque non modò aliquid in eo non offendat, sed omnia ædificent, instruant atque reficiant: Decani alijsque Ecclesiarum Prælati atque Rectores nihil sui muneris negligenter aut otioso animo prætermittant, nihilque perfunctoriè, quasi ad oculum seruientes, peragant; sed sine intermissione ac remissione perpetuò in inspectione, correctione, & disciplina commissi sibi Cleri ac populi vigilent; perpetuò in executione horum Decretorum aliarumque Canonicarum sanctionum laborent; & de quibus ipsi Deo & Superioribus suis reddere debent rationem, à subiectis sibi, cuiuscunque ordinis, conditionis aut status illi sint, quotiescunq; opus fuerit, sine vlla dissimulatione, exactissimam

ratio.

rationem reddi sibi curent. Quod ut fideliter præstare queant, omnium ac singulorum subiectorum suorum onera, quibus vel ad certas Missas, vel ad alia munia siue diuina siue prophana, seu ex vtrisque mixta, tenentur; eorumque iuramenta & obligationes, & in scriptis semper ad manum habeant, & omni die quando quieti sese dabunt, quando à quiete surgent, etiam inter comedendū & bibendum, dum corpus reficiunt, in animo ac ante oculos suos versent; cogitentque se ideo alijs omnibus prælatos esse, ut omnium negligentias ac culpas quibuscunque possunt modis corrigant atque emendent, suaque innocentia, autoritate, iustitia ac diligentia præstent. Et ne forte ea quæ sacris ministerijs dicata sunt, temporum iniuria obsolescant, & ex hominum memoria excidant, aut temeritate vel iniquitate alicuius, ad indebitos vsus distrahantur; piæque testantium voluntates pereant, & sua spe ac desiderio fraudentur: Volumus ut singuli Prælati & Decani rurales, Beneficia illa (sui di strictus) quæ tenuiora sunt, quàm ut inueniatur, qui onera eis adiuncta præstare velit, nec non & ea quæ Ecclesijs, Oratorijs, Sacellis aut altaribus adiuncta erant, quæ vetustate, aut aliàs collapsa sunt, & instaurari non poterunt: in proxima synodo Diocesana, cum omnibus oneribus & emolumentis eis annexis, in scriptis exhibeant; ut per synodalem sententiam statui ac decerni possit, quidquid magis ad honorem & cultum Dei, ad utilitatem Ecclesiarum, ad deuotam mentem & voluntatem piorum fidelium, qui ea legauerunt, facere videbitur.

Adol. i. in synodo Diocesana anno 1548. mense Octob. habit. pag. 413. c. d.

*Titulo De
Past. cap. De
munere prae
dicationis ar
ticulo. Instā
te die. pag.
289.*

99. Quæ de Supplicationibus seu Processionibus & Stationibus, ad instructionem populi, titulo de Pastori- bus à nobis decreta & sancita sunt, tanto religiosius à Re- ligiosis, seu Regularibus, Canonicis, Sacerdotibus, Ca- nonicis, Clericis, alijsq; Ecclesiasticis personis, obseruē- tur; quanto à reliquis Christianis, altiorem in locum sublatis conspiciuntur; vt in eos, tanquam in speculum reliqui oculos conijciant, ex ijsq; sumant quod imiten- tur. Grauisimum enim scandali illud crimen est, quod ad blasphemandum nomen Domini, & exprobrandū castris Dei Israel, veræ fidei, & Catholicæ religionis ho- stibus ab his datur, qui fidei & Catholicæ religionis præ- cipui debebant esse cultores; ac in omni Christiani po- puli supplicatione, non solum non vel leuiter quidē offen- dere; sed pro culpis & offensionibus suis, ac aliorum om- nium, sua contritione ac eminenti pietate sese Deo iras- centi murum opponere; eiusq; furorem, sanctis oratio- nibus, gemitibus, lachrymis, atque suspirijs suis placare.

*Ecce prouinc.
sub Adol. 3. c.
Quantum
in processio-
nibus.
in censuris et
Decretis. pa
452. b. syno.
Diocesi anno
1550 feria 5.
post Remigij
habiti. in man-
dato cuius i-
nitium est.
Quum in-
ter omnia.
p. 516. c. syn.
Diocesi.
Anno 1597.*

Quapropter quod primum in Concilio prouinciali An- no 1549. sine vlla adiectione poenæ sancitur; deinde in synodis Diocesanis anno 1550. feria quinta post Remi- gij; & anno 1551. feria 2. post Dominicam Inuocavit sub Adolpho tertio habitis sub diuini interminatione lu- dicij prohibitum est; vt dum Processiones, seu venerabi- lis Sacramenti, vel sacrarum Reliquiarum & imaginum circumlationes aguntur, nemo omnium, qui huiusmo- di processionibus intersunt, edendo vel bibendo ieiunium soluat, antequam peracta in timore Dei, cum pijs precibus, processione, singuli ad domos suas reuertan- tur, ac nec tum quidem comestationibus & ebrietati- bus indulgendum esse, sed cibum parcè cum gratiarum actione sumendum; ne gratia diuina, quæ in sacris pro- cessionibus

cessionibus ambitur, fœda ista temulentia duplicato cri-
mine abijciatur; suo exemplo in vsum ac consuetudinē
populi inducant. Et quæcunq; vel à nobis in præceden-
tibus, vel in Concilijs Prouincialibus aut Synodis Dico-
cesanis, alijsq; Episcopalibus Constitutionibus hac de
re constituta sunt, singuli Ecclesiarum tam regularium
quàm sæcularium Prælati & Rectores, à Clero & popu-
lo sibi subiecto exactissimè obseruari satagant. Curent
quoque Magistratum sæcularē, imminente supplica-
tionis die, tempore præmoneri; si qua in re eius officium
desideretur; vel ad cohibendam & coercendam impio-
rum insolentiam; vel ad impediendum ne in via, qua
procedendum erit, esculenta aut poculenta vendantur;
vel ad remouenda quæcunq; alia, quæ ad excitandam
veram deuotionem nihil faciunt, sed potius ad vani-
tatem animas relaxant, & à sanctis cogitationibus auo-
cant.

*feria 2 post
Dominicam
Inuocavit
habit. art. 7.
pa. 530. b. c.
Vide loca citata & cap.
Nihil pro-
pe tam san-
ctum, in De-
cretis & cõ-
suris, cõc. pro-
uinc. sub A-
dol. 3 hab pa.
451. d. & ca.
Decanis ru-
ralib. ibidē
p. 453 a & b.
55 In hisque
in Cathed. et
Colleg. Eccl.
Adol. in qui-
renda diges-
tit. p. 481 d. et §. 33. in his que eodem authore à Decanis & Passoribus inquirenda sunt, pag. 486. a et Cõc
prouinc. sub Hermanno 5 parte 4 cap. 28. 29 parte 9. c. 7 & 8 stat. VII. Wilhelm. ca. 1. §. 21 pag. 151 c.*

100. Quod Adolphus tertius in formula Inquisitio-
nis Canonissarum desiderat, vt ne Canonissæ sæculares
nimis exquisito vtantur habitu, neue incedant vesti-
bus nimis sæculariter comptis & excultis; illud præci-
puè in publicis supplicationibus seruari mandamus; eas-
que in Collegijs suis ceu in scholis virtutum, in omni
pietate ac timore Dei ita cupimus institui, vt omni las-
ciuiam, superbia, ac petulantia exuta, omni humilitate,
modestia, verecundia, pudicitia, alijsq; virtutibus, qui-
bus Christi sponsas exornatas esse decet, verè nobiles ac
illustres appareant.

101. Vt verò in supplicationibus omnes suo ordine
incedant, nec is vnquam perturbetur; sint qui in singulis
Monasterijs, Collegijs, ac Parochijs, hanc curam ge-
rant, sint etiam qui totum corpus processionis curent,
& quæcunq; ad illam spectant, reuerenter obeundo ac
lustrando agant.

Pag. 216.
217. c. d.

102. Vt ne aliqui ex processionibus & stationibus digrediantur, earumque ordinem sua defectione deforment; in usum reuocamus cap. 46. & 47. statutorum D. Friderici: vt nimirum distributiones quæ ratione processionum aut stationum dandæ sunt; non alijs dentur, quàm qui seruato legitimo processionis ac stationis ordine eūdo, ac redeundo in processione perseuerant; vel qui eadē forma ad locū seu Ecclesiam vbi sit statio conueniunt, ac chorum Ecclesiæ intrant, & ibidem vsque ad finem diuini officij religiosè persistunt, per actoque diuino officio cum cruce, eodem ordine quo venerant, ad Ecclesiam suam reuertuntur; exceptis duntaxat his, quos vel necessitas, vel alia iusta causa, iudicio Decani & Capituli, in Domino excusat.

103. Quod si distributiones hæ nimis exiguæ fuerint, paruiq; fiant; curent Decani, vt augeantur, & aliqua annonæ pars, vel aliquid aliud eis adijciatur.

Ibidem.

104. Si qui autem fraudulentè distributionum harū participes illos fecerint, qui ex Decreti huius sententia eis indigni erant; prima quidem vice tantundem Ecclesiæ restituere cogantur, quanti distributiones ipsæ valebant; eaque pœna contempta, alia grauiori, vel suspensionis vel excommunicationis, aut quacunque alia seuerius puniantur.

Cōc. provinc.
sub Adolp. 3.
c. Quantū
in processio-
nibus.
In censuris
& Decretis
pa. 452. b. c.

105. Vt stationes primam pietatis suæ speciem ac pulchritudinem referant; decernant singuli Decani, Canonici, Clerici, alijsque Collegij sui puerulis, certum in choro locum, vbi in stationibus in ordine suo persistere debeant; omnesque & singulos, in ordine ac officio suo contineant; & per Subdecanos, Choriepiscopos, Scholasticos, Cantores, Ludimagistros, aliosque inspectores in his contineri curent. Vbi autem chorus satis capax non est, vt omnes qui ad stationem conueniunt,

cap-

capere possit, designent eis extra chorum, vel altaria vel Oratoria, seu Sacella, vbi se omnes, in omni ordine ac deuotione contineant.

106. Vt à pompa funebri & lugubri illa processione, qua fidelium corpora religiosè ad sepulturæ locum effeferuntur, ea offensionis præscindatur occasio, qua fit ex largiore potatione vini (quæ in prædiuitum sepultura, quando illi à prandio sepeliuntur, non rarò accidere solet) vt nonnulli sine vacillatione, aliaque reprehensibili nota pompam funebrem ad tumulum prosequi non possint: Prohibemus ne posthac Ecclesiasticis personis, siue regularibus, siue sæcularibus, dum ad deducendum funus conueniunt, ab vllis, cuiuscunque ordinis, conditionis, aut status illi fuerint, vinum propinetur; sed si qui eis pia voluntate, vel honorarij, vel beneuolentiæ causa dare aliquid decreuerint, loco vini, vel pecuniam dent, vel Symbolum, quod pecuniæ aut vino equiualeat. Quod quidem Decretum Pastores ad eorum notitiam perferent, quorum scire interest, & in vsum ac consuetudinem sua diligentia ducent.

DE RESIDENTIA ET PERSONALI DEBITAE SERVITVTIS

*ministerio Canoniorum, Vicariorum, Officiantium,
Beneficiatorum, aliorumque
Clericorum.*

CVM ad diuini cultus maiestatem faciat, & decorem, I.
si diuina officia à quamplurimis psallentibus in vnum, reuerenter, distinctè, & deuotè peragantur; & Beneficia Ecclesiastica, ad diuinum cultum atque
Eccle-